Eiropas Parlaments
2024-2029

PIEŅEMTIE TEKSTI

P10_TA(2026)0020

Droni un jaunās karadarbības sistēmas: vajadzība ES pielāgoties, lai spētu tikt galā ar mūsdienu drošības problēmām

Eiropas Parlamenta 2026. gada 22. janvāra rezolūcija par droniem un jaunajām karadarbības sistēmām: vajadzību ES pielāgoties, lai spētu tikt galā ar mūsdienu drošības problēmām (2025/2088(INI))

Eiropas Parlaments,

– ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību (LESD),

– ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienību (LES) 42. panta 7. punktu un LESD 222. pantu,

– ņemot vērā priekšlikumu Padomes regulai, ar ko nosaka daudzgadu finanšu shēmu 2028.-2034. gadam (COM(2025)0571),

– ņemot vērā priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido Eiropas Konkurētspējas fondu (“EKF”), tai skaitā īpašo programmu pētniecības un inovācijas darbībām aizsardzības jomā, atceļ Regulas (ES) 2021/522, (ES) 2021/694, (ES) 2021/697, (ES) 2021/783 un groza Regulas (ES) 2021/696, (ES) 2023/588 (COM(2025)0555), kurā iekļauts aizsardzības un kosmosa komponents aizsardzības rūpnieciskās bāzes, tostarp dronu jomas, stiprināšanai,

– ņemot vērā 2025. gada NATO samitu Hāgā un ES un NATO padziļināto stratēģisko partnerību, jo īpaši attiecībā uz dronu integrāciju, inovāciju un bezpilota lidaparātu apkarošanas *(C-UAS)* spējām, tostarp NATO Ātrās ieviešanas rīcības plānu un NATO un Ukrainas inovāciju sadarbības ceļvedi, kas izstrādāti ar mērķi sniegt atbalstu Ukrainai un uzlabot sabiedroto gaisa telpas un kritiskās infrastruktūras aizsardzību,

– ņemot vērā Rīcības gatavības plānu, kura īstenošana tika uzsākta 2014. gada NATO Velsas samitā kā atbilde uz Krievijas nelikumīgo Krimas aneksiju, un tā attīstību par NATO atturēšanas un aizsardzības pozīcijas pamatnostādnēm, kuru tālākā attīstība ir 2022. gada NATO spēku modelis,

– ņemot vērā īpaši pielāgotās ES drošības un aizsardzības partnerības ar Norvēģiju, Moldovu, Japānu, Dienvidkoreju, Albāniju, Ziemeļmaķedoniju un Apvienoto Karalisti, kas izveidotas, lai stiprinātu sadarbību tādās jomās kā krīžu pārvaldība, jūras drošība un kiberdrošība, militārā mobilitāte un sadarbība aizsardzības rūpniecībā,

– ņemot vērā Padomes 2025. gada 26. jūnija secinājumus par Ukrainu, Tuvajiem Austrumiem, Eiropas aizsardzību un drošību, ES pasaulē, konkurētspēju, migrāciju, Moldovas Republiku, Rietumbalkāniem, iekšējo drošību, sagatavotību, hibrīddarbībām un citiem jautājumiem. kā arī industriālo gatavību un plāna *“ReArm Europe* / Gatavība 2030” mērķiem, Eiropas Aizsardzības fonda (EAF) starpposma ziņojumu un Eiropas Aizsardzības industrijas programmu (EAIP),

– ņemot vērā Parlamenta 2025. gada 9. oktobra rezolūciju par vienotu atbildes reakciju uz nesenajiem Krievijas pārkāpumiem attiecībā uz ES dalībvalstu gaisa telpu un kritisko infrastruktūru[1],

– ņemot vērā Komisijas un Savienības Augstās pārstāves ārlietās un drošības politikas jautājumos 2025. gada 21. februāra kopīgo paziņojumu “ES kabeļu drošības rīcības plāns” (JOIN(2025)0009),

– ņemot vērā Parlamenta 2025. gada 12. marta rezolūciju par Balto grāmatu par Eiropas aizsardzības nākotni (2025/2565(RSP))[2],

– ņemot vērā Komisijas 2022. gada 29. novembra paziņojumu “Dronu stratēģija 2.0 viedai un ilgtspējīgai bezpilota gaisa kuģu ekosistēmai Eiropā” (COM(2022)0652),

– ņemot vērā Komisijas un Savienības Augstās pārstāves ārlietās un drošības politikas jautājumos 2024. gada 5. marta kopīgo paziņojumu “Jauna Eiropas Aizsardzības industriālā stratēģija: reaģētspējīga un noturīga Eiropas aizsardzības industrija kā ES gatavības ķīla” (JOIN(2024)0010),

– ņemot vērā valstu vai valdību vadītāju 2025. gada 1. oktobra neoficiālo sanāksmi Kopenhāgenā,

– ņemot vērā integrēto pretgaisa un pretraķešu aizsardzību (NATO IAMD), kas ir pielāgota visa veida gaisa un raķešu apdraudējumu risināšanai no visiem stratēģiskajiem virzieniem,

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2022. gada 14. decembra Direktīvu (ES) 2022/2557 par kritisko vienību noturību

---

1 Pieņemtie teksti, P10_TA(2025)0230.
2 Pieņemtie teksti, P10_TA(2025)0034.

un Padomes Direktīvas 2008/114/EK atcelšanu[3],

– ņemot vērā Parlamentārās izpētes pakalpojumu ģenerāldirektorāta 2025. gada brīfingu "Militārās dronu sistēmas ES un globālā kontekstā: veidi, spējas un tiesiskais regulējums", kurā minēts ES finansējuma atbalsts programmai "Eurodrone", tostarp 98 miljoni EUR 2020. gadā un 100 miljoni EUR 2024. gadā,

– ņemot vērā NATO standartu STANAG 4748 (Digitālā zemūdens signalizācija),

– ņemot vērā Eiropas Revīzijas palātas Īpašo ziņojumu 04/2025 "ES militārā mobilitāte: pilns ātrums nav sasniegts projektēšanas nepilnību un šķēršļu dēļ maršrutā",

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Regulu (EK) Nr. 1907/2006, kas attiecas uz ķimikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH), un ar kuru izveido Eiropas Ķimikāliju aģentūru, groza Direktīvu 1999/45/EK un atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 793/93 un Komisijas Regulu (EK) Nr. 1488/94, kā arī Padomes Direktīvu 76/769/EEK un Komisijas Direktīvu 91/155/EEK, Direktīvu 93/67/EEK, Direktīvu 93/105/EK un Direktīvu 2000/21/EK[4] ("REACH regula"),

– ņemot vērā Komisijas priekšsēdētājas vietnieces / Savienības Augstās pārstāves ārlietās un drošības politikas jautājumos (PV/AP) 2025. gada 27. jūnija ziņojumu "Kopējās ārpolitikas un drošības politikas ziņojums – mūsu prioritātes 2025. gadā",

– ņemot vērā 2024. gada 19. septembra rezolūciju par ES dalībvalstu nepārtrauktu finansiālo un militāro atbalstu Ukrainai[5],

– ņemot vērā Komisijas un Savienības Augstās pārstāves ārlietās un drošības politikas jautājumos 2025. gada 19. marta kopīgo paziņojumu "Baltā grāmata par Eiropas aizsardzības nākotni – Gatavība 2030", kurā ir norāde uz Eiropas Miera mehānismu un tā atbalstu ar droniem saistītu spēju nodrošināšanai Ukrainā,

– ņemot vērā Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformu, kas ietver instrumentu "Rīcība Eiropas drošības labā" un Eiropas pagaidu atbalsta instrumentu bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā, kas ir būtiski divējāda lietojuma inovācijas un rūpniecības noturības palielināšanai,

---

3 OV L 333, 27.12.2022., 164. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj.

4 OV L 396, 18.12.2006., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1907/oj.

5 OV C, C/2024/7214, 10.12.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7214/oj.

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2021. gada 28. aprīļa Regulu (ES) 2021/695[6], ar ko izveido pētniecības un inovācijas pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa", nosaka tās dalības un rezultātu izplatīšanas noteikumus un atceļ Regulas (ES) Nr. 1290/2013 un (ES) Nr. 1291/2013,

– ņemot vērā Padomes Regulu (ES) 2021/2085 (2021. gada 19. novembris), ar ko izveido kopuzņēmumus pamatprogrammā "Apvārsnis Eiropa" un atceļ Regulas (EK) Nr. 219/2007, (ES) Nr. 557/2014, (ES) Nr. 558/2014, (ES) Nr. 559/2014, (ES) Nr. 560/2014, (ES) Nr. 561/2014 un (ES) Nr. 642/2014[7], un ar ko izveido Eiropas vienotās gaisa telpas gaisa satiksmes pārvaldības *(ATM)* pētniecības programmas sistēmu ar mērķi nodrošināt militāro dronu integrāciju koplietojamā gaisa telpā,

– ņemot vērā 2024. gada 9. septembrī publicēto Mario Dragi ziņojumu par Eiropas konkurētspējas nākotni un tā nodaļu par drošības palielināšanu un atkarību samazināšanu,

– ņemot vērā toreizējās Eiropas Komisijas priekšsēdētāja amata kandidātes Urzulas fon der Leienas 2024. gada 18. jūlija politiskās pamatnostādnes nākamajai Eiropas Komisijai 2024.–2029. gadam "Eiropas izvēle",

– ņemot vērā 2024. gada 17. jūlija rezolūciju par vajadzību ES turpināt atbalstu Ukrainai[8],

– ņemot vērā Komisijas 2024. gada 15. marta Īstenošanas lēmumu par finansējumu instrumentam Eiropas aizsardzības industrijas pastiprināšanai, izmantojot kopīgu iepirkumu *(EDIRPA)*, kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2023/2418, un darba programmas 2024.–2025. gadam pieņemšanu (C(2024)1702),

– ņemot vērā 2024. gada 29. februāra rezolūciju par vajadzību ES nelokāmi atbalstīt Ukrainu: divi gadi kopš Krievijas agresijas kara pret Ukrainu[9],

– ņemot vērā 2023. gada 18. janvāra rezolūciju par 2022. gada ziņojumu par kopējās ārpolitikas un drošības politikas īstenošanu[10], kurā uzsvērta nepieciešamība steidzami attīstīt dronu un pretdronu

---

6 OV L 170, 12.5.2021., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/695/oj.
7 OV L 427, 30.11.2021., 17. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2085/oj.
8 OV C, C/2024/6129, 22.10.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6129/oj.
9 OV C, C/2024/6745, 26.11.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6745/oj.
10 OV C 214, 16.6.2023., 5. lpp.

spējas kopējās drošības un aizsardzības politikas (KDAP) misijās,

– ņemot vērā 2022. gada 10. un 11. marta Versaļas deklarāciju,

– ņemot vērā Padomes 2022. gada 24. janvāra secinājumus par Eiropas drošības situāciju un 2018. gada 22. janvāra secinājumus par integrēto pieeju ārējiem konfliktiem un krīzēm,

– ņemot vērā Stratēģisko kompasu drošībai un aizsardzībai,

– ņemot vērā Eiropas Aizsardzības aģentūras rīcības plānu par autonomajām sistēmām *(APAS)*, kas apstiprināts 2024. gada 11. janvārī un ar ko izveido pakāpenisku, visaptverošu sistēmu ar mērķi paātrināt autonomo sistēmu izstrādi, sadarbspēju, regulējumu, standartizāciju, sertificēšanu un izmantošanu dažādās jomās sauszemes, gaisa un jūras operācijās un hibrīdoperācijās,

– ņemot vērā *APAS* strukturēto ceļvedi 2024.–2038. gadam, tostarp pamatprojektus, kas vērsti uz dažādās jomās izmantojamiem autonomiem spietiem un pilotējamu un bezpilota sistēmu sadarbību, ko atbalsta arī Autonomo sistēmu interešu kopiena un *ad- hoc* darba grupa īstenošanas koordinēšanai un ieinteresēto personu iesaistei,

– ņemot vērā attiecīgās NATO doktrīnas un pamatnostādnes par bezpilota lidaparātu sistēmām *(UAS)*, tostarp *STANAG 4671* (bezpilota lidaparātu sistēmu lidojumderīgums), *STANAG 4703* (vadība un kontrole) un NATO kopējo gaisa spēku stratēģiju,

– ņemot vērā Eiropas Aizsardzības aģentūras 2024. gada 18. aprīļa Eiropas militāro gaisa kuģu lidojumderīguma prasības *(EMAR)*, kas paredz pieņemamus atbilstības nodrošināšanas līdzekļus *(AMC)* un vadlīnijas *(GM)* nolūkā atbalstīt un interpretēt Eiropas militāro gaisa kuģu lidojumderīguma prasības par pastāvīgu lidojumderīgumu *(EMAR M)*, un ņemot vērā *EMAR M* sistēmu un tās *AMC* un *GM* kā būtiskus instrumentus, lai saskaņotu militārās lidojumderīguma prakses ar jaunākajiem regulatīvajiem standartiem un nodrošinātu to efektīvu īstenošanu militārās aviācijas vidē,

– ņemot vērā Komisijas un Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos 2022. gada 10. novembra kopīgo paziņojumu “Militārās mobilitātes rīcības plāns 2.0 (JOIN(2022)0048), ar ko paredzēts paplašināt un digitalizēt militārās mobilitātes infrastruktūru un administratīvos procesus nolūkā racionalizēt karaspēka un aprīkojuma pārrobežu pārvietošanu,

– ņemot vērā Komisijas Īstenošanas regulu (ES) 2025/675 (2025. gada 4. aprīlis) par grozījumiem Regulā (ES) Nr. 1302/2014 par savstarpējas izmantojamības tehnisko specifikāciju attiecībā uz Eiropas Savienības dzelzceļu sistēmas ritošā sastāva apakšsistēmu Lokomotīves un pasažieru ritošais sastāvs un Īstenošanas lēmumā 2011/665/ES par Eiropas apstiprināto dzelzceļa ritekļu tipu

reģistru[11], un Komisijas Mobilitātes un transporta ģenerāldirektorāta ieviestās automatizētās sistēmas personāla pārvadājumu atļaušanai militārajos kravas vilcienos, kas uzskatāms par daļu no plašākiem centieniem modernizēt un paātrināt loģistikas procedūras visā Eiropas transporta tīklā,

– ņemot vērā Kopīgās bruņojuma sadarbības organizācijas un dalībvalstu (Francijas, Vācijas, Itālijas, Spānijas) lēmumu uzsākt *Eurodrone MALE RPAS* programmu, kas oficiāli stājās spēkā ar 2022. gada februārī parakstīto 7,1 miljarda EUR līgumu par 60 dronu izstrādi un ražošanu, un šīs programmas attīstību, izmantojot 2024. gada provizorisko projekta pārskatīšanu un iecerēto kritisko projekta pārskatīšanu 2025. gadā, ES finansiālo atbalstu (100 miljoni EUR 2024. gadā) un Indijas pievienošanos novērotājas statusā 2025. gada sākumā,

– ņemot vērā ANO Atbruņošanās lietu biroja ieteikumus par autonomām letālu ieroču sistēmām un ANO ziņojumus par bruņotu dronu izmantošanu saskaņā ar starptautiskajām tiesībām,

– ņemot vērā valstu tiesiskos regulējumus un publicētās doktrīnas par militārajiem droniem,

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/697 (2021. gada 29. aprīlis), ar ko izveido Eiropas Aizsardzības fondu un atceļ Regulu (ES) 2018/1092[12],

– ņemot vērā Padomes 2015. gada 12. oktobra Lēmumu (KĀDP) 2015/1835, ar ko nosaka Eiropas Aizsardzības aģentūras statūtus, atrašanās vietu un darbības noteikumus[13],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1252 (2024. gada 11. aprīlis), ar ko izveido satvaru tam, kā nodrošināt drošu un ilgtspējīgu apgādi ar kritiski svarīgām izejvielām, un groza Regulas (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1724 un (ES) 2019/1020[14] (Kritiski svarīgo izejvielu akts),

– ņemot vērā Reglamenta 55. pantu,

– ņemot vērā Drošības un aizsardzības komitejas ziņojumu (A10-0270/2025),

---

11 OV L, 2025/675, 7.4.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2025/675/oj.

12 OV L 170, 12.5.2021., 149. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/697/oj.

13 OV L 266, 13.10.2015., 55. lpp., ELI: : http://data.europa.eu/eli/dec/2015/1835/oj.

14 OV L, 2024/1252, 3.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj.

Dronu karadarbība

A. tā kā precīzu triecienu veikšanas spēju masveida izplatība ir neatgriezeniski mainījusi mūsdienu kaujas lauku, ES aizsardzības vajadzības un noturības prasības dalībvalstīm;

B. tā kā nesenie naidīgie dronu incidenti un iebrukumi, kas vērsti pret ES dalībvalstīm, jo īpaši Savienības austrumu flangā, ir parādījuši steidzamu nepieciešamību veidot daudzslāņu aizsardzības sistēmu, kurā būtu integrētas kinētiska un nekinētiska *C-UAS* ar mērķi aizsargāt kritisko infrastruktūru un uzlabot noturību; tā kā droni tagad tiek izmantoti dažādiem mērķiem, tostarp izlūkošanai, maldināšanas darbībām, mērķu noteikšanai un precīziem uzbrukumiem, bet to plašā izmantošana, kas pierādījusi savu efektivitāti karā Ukrainā un citās aktīvās kaujas zonās, ir likusi mainīt gaisa aizsardzības prasības un operatīvās doktrīnas;

C. tā kā, darbojoties kā spēku pastiprinātāji, kas sniedz reāllaika izlūkdatus un paātrina lēmumu pieņemšanu, droni kļuvuši par mūsdienu karadarbības un hibrīdkonfliktu raksturīgu iezīmi; tā kā saistītās bezpilota jomas (*UGS*, *USV* un *UUV*) paplašinās, kas jāņem vērā turpmākajā aizsardzības plānošanā; tā kā Eiropai ir jāpielāgo savas gaisa un kopīgo operāciju koncepcijas un jānodrošina, ka jebkāda dronu izmantošana militārām vajadzībām pilnībā atbilst starptautiskajām tiesībām, tostarp cilvēktiesībām;

D. tā kā pretinieku straujā dronu ražošanas kapacitātes attīstība, ko atbalsta ārējie partneri, kā arī dažu trešo valstu piegādātāju dominējošais stāvoklis galveno komponentu, piemēram, sensoru, akumulatoru, pusvadītāju un retzemju materiālu jomā, palielina stratēģisko atkarību un uzsver nepieciešamību steidzami stiprināt Eiropas divējāda lietojuma inovāciju bāzi un nodrošināt piegādes ķēdes; tā kā Krievija turpina palielināt ražošanas apjomus, saražojot vairākus miljonus dronu gadā un pārspējot ASV un Eiropas kopējos dronu ražošanas apjomus, turklāt ir parādījušies Krievijā izstrādāti gan kamikadzes droni, gan smagāku sistēmu prototipi; tā kā Krievijas dronu nozares spējas atbalsta Irāna un Ķīna, un tā rezultātā masveidā izplatās arvien nāvējošāki un sarežģītāki droni ar precīzu triecienspēju;

Pastāvīgi mainīgās dronu karadarbības ietekme uz dalībvalstu bruņotajiem spēkiem un Eiropas Savienības drošības un aizsardzības satvaru

E. tā kā droni ir kļuvuši par modernās karadarbības noteicošo elementu, ko apliecina norises Ukrainā, kur tie ir prasījuši skaitliski vairāk upuru nekā jebkurš cits ierocis; tā kā nu jau tie tikuši izmantoti daudzos konfliktos visā pasaulē, tostarp Gazā, Izraēlā, Libānā, Irānā, Jemenā, Sudānā, Mjanmā un Azerbaidžānas karā pret Armēniju, kā arī uzbrukumos starptautiskās sabiedrības kuģiem

Sarkanajā jūrā;

F. tā kā Eiropas dronu ekosistēmu lielā mērā veido MVU un jaunuzņēmumi, kas veicina tehnoloģisko inovāciju, elastību un konkurētspēju, savukārt *UAS* stratēģiskā izvēršana var ievērojami uzlabot situācijas apzināšanos attālās, nestabilās vai konfliktu apdraudētās pierobežas zonās, sekmēt reāllaika datu vākšanu un ievērojami palīdzēt atklāt un novērst virkni draudu;

G. tā kā *UAS* plašā izmantošana Ukrainā ir parādījusi, ka tiem ir izšķiroša nozīme ne tikai kā izlūkošanas un uzbrukuma līdzekļiem, bet arī kā līdzekļiem aizsardzības līniju uzturēšanai, medicīniskai evakuācijai un piegāžu veikšanai, elektroniskajai karadarbībai, signālu izlūkošanai, sakaru retranslācijai, mīnu un improvizētu sprāgstierīču *(IED)* atklāšanai un neitralizēšanai, reāllaika kartēšanai un novērošanai, meklēšanas un glābšanas operācijām, konvoju aizsardzībai, kamikadzes uzbrukumu veikšanai, precīziem triecieniem, mānekļu un maldināšanas darbībām, *CBRN* draudu uzraudzībai un kara noziegumu dokumentēšanai; tā kā *UAS* no atbalsta instrumentiem attīstās par galvenajiem kaujas līdzekļiem, kas spēj darboties intensīvu komunikācijas traucējumu *(“barrage jamming”)* apstākļos; tā kā jūras droni ir radījuši jaunu paradigmu jūras drošības jomā, sākot no mīnu atklāšanas līdz uzbrukumiem militāriem mērķiem, kā tas pierādīts Melnajā jūrā un Baltijas jūrā, un tie radīs jaunas problēmas Eiropas Savienības drošībai lielās jūras teritorijās, piemēram, Vidusjūrā;

H. tā kā kosmosa aktīvu integrācija ar droniem iegūtos datos var nodrošināt nepārtrauktu, no dažādiem avotiem apstiprinātu un drošu situācijas apzināšanos agrīnās brīdināšanas, krīzes pārvaldības un hibrīddraudu atklāšanas nolūkā, kā arī teroristu pārvietošanās, cilvēku tirdzniecības maršrutu un pierobežas reģionu uzraudzībai;

Piegādes ķēžu neaizsargātība

I. tā kā 60 % dronu komponentu izcelsme ir ASV un Ķīnā un tas rada kritisku ievainojamību saistībā ar ES aizsardzības gatavību 2030; tā kā Ķīnas uzņēmumi ražo lielāko daļu dronu montāžai nepieciešamo komponentu, piemēram, pusvadītājus, jaudas tranzistorus, magnētus, akumulatorus un navigācijas mikroshēmas; tā kā stratēģiskajā sadarbībā būtu jāpievēršas arī jaunajai tehnoloģiskajai konkurencei no Krievijas un Ķīnas un jānodrošina Eiropas piekļuve inovācijām un materiāliem, kas nepieciešami ilgtspējīgām dronu un pretdronu spējām;

J. tā kā Ķīna ir kļuvusi par līderi dronu jomā, ražojot plašu klāstu kaujas un izlūkošanas sistēmu un vienlaikus investējot arī jūras dronos un autonomu minidronu spietos; tā kā tās bruņotie droni tiek eksportēti lielā apjomā un trešās valstis tos izmanto dažādās operācijās;

K. tā kā Ķīnas uzņēmums *DJI* kontrolē aptuveni 74 % komerciālo dronu tirgus daļas un Ķīnas uzņēmumi ražo lielāko daļu to montāžai nepieciešamo komponentu, piemēram, pusvadītājus, jaudas tranzistorus, magnētus, akumulatorus un navigācijas mikroshēmas; tā kā 9 no 10 sensoriem vai optiskajām sistēmām, kas nepieciešamas mērķu identificēšanai un uzbrukšanai, ir ražoti Ķīnā; tā kā Pekina kontrolē 85 % no pasaules litija akumulatoru jaudas un 98 % no retzemju metālu attīrīšanas, kas ir gan patēriņa elektronikas, gan moderno ieroču pamatā, kā rezultātā Eiropa ir atkarīga no Ķīnas piegādēm; tā kā Ķīna ir sākusi ierobežot dronu komponentu un materiālu eksportu Ukrainai un Rietumu pircējiem; tā kā Ķīna izšķiroši ietekmē dronu kara raksturu, jo faktiski kontrolē piekļuvi vajadzīgajiem materiāliem – sākot no izejvielām līdz akumulatoriem un programmatūrai – un palielina piegādes Krievijai;

L. tā kā 2025. gada 9. oktobrī Ķīna, atsaucoties uz valsts drošības apsvērumiem, ieviesa stingrus eksporta kontroles pasākumus attiecībā uz retzemju elementiem un ar tiem saistītām pārstrādes tehnoloģijām;

M. tā kā šie jaunie noteikumi attiecas praktiski uz visiem retzemju elementiem, kas ir būtiski dronu ražošanai un pretdronu spējām, un paredz, ka Ķīnas piegādātājiem ir jāsaņem eksporta licences no Tirdzniecības ministrijas, tādējādi faktiski pakļaujot visu ES dronu industriju Ķīnas eksporta apstiprinājumam, un tas apliecina stratēģisku nepieciešamību izveidot noturīgu un autonomu dronu nozares piegādes ķēdi;

N. tā kā jaunie Ķīnas eksporta ierobežojumi, kas tika paziņoti un tiek daļēji piemēroti no 2025. gada 9. oktobra, paredz eksporta licenču nepieciešamību produktiem, kuri satur pat nelielus daudzumus (virs 0,1 %) retzemju metālu, kas iegūti un pārstrādāti Ķīnā, turklāt Pekina skaidri norādījusi, ka ārvalstu aizsardzības nozares uzņēmumiem licences nepiešķirs;

O. tā kā ES ir steidzami jāattīsta alternatīvi avoti, pārstrādes jaudas un kritiski svarīgo izejvielu suverēna ieguve, lai samazinātu neaizsargātību, ko rada Ķīnas eksporta ierobežojumi un globālā piegādes ķēžu koncentrācija;

Iepirkums un finansēšana

P. tā kā dronu un *C-UAS* spēju ražošana, iepirkums un finansēšana var tikt uzskatīta par pakalpojumu, kam nepieciešams kvalificēts personāls, viedas investīcijas, vienkāršotas procedūras, piekļuve publiskajam un privātajam finansējumam, reģionālie ražošanas centri un cieša sadarbība ar mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), tehnoloģiju uzņēmumiem un akadēmiskajām aprindām;

Doktrīnu saskaņošana

Q. tā kā dalībvalstīm ir jāstrādā pie tā, lai saskaņotu doktrīnas, apmācības iespējas, sertificēšanas procedūras, montāžas līnijas, koordināciju kaujas laukā, mērķu noteikšanu reālajā laikā, apmācību, noturīgu vadību un kontroli un panāktu visa iepriekš minētā pilnīgu integrāciju;

R. tā kā šai saskaņošanai būtu jāaptver arī attiecīgie tiesību akti un noteikumi par dronu izmantošanu un ražošanu, lai nodrošinātu pilnīgu atbilstību NATO doktrīnām un *STANAG* standartiem; tā kā jāveicina kopīgas apmācības ar Ukrainu, lai paātrinātu operatīvo gatavību;

S. tā kā ES un tās dalībvalstīm būtu jātiecas uzņemties vadošo lomu dronu jomā, padziļinot sadarbību apmācības, sertificēšanas, rūpnieciskās montāžas un operatīvās koordinācijas jomā, vienlaikus pilnībā ievērojot valstu suverenitāti, kā atkārtoti apstiprināts LES 4. panta 2. punktā un 42. panta 2. punktā;

Stratēģiskas partnerības

T. tā kā stratēģiskās partnerības ir izšķiroši svarīgas, lai sasniegtu apjoma un kvalitātes priekšrocības, kas nepieciešamas darbības mērķu sasniegšanai un piekļuvei speciālajām zināšanām un izejvielām;

U. tā kā šādām partnerībām ir jāstiprina Eiropas drošības un aizsardzības spējas, tajās jāsaglabā savstarpīgums, pārredzamība un konsekvence, vienlaikus izvairoties no kritiskas atkarības no trešām valstīm aizsardzības tehnoloģiju, komponentu, programmatūras un izejvielu jomā;

V. tā kā sadarbība ar tādiem svarīgākajiem partneriem kā Ukraina ir īpaši svarīga, ņemot vērā tās nesalīdzināmo pieredzi kaujas laukā, straujos inovācijas un pielāgošanās ciklus, civilo un militāro inovācijas ekosistēmu integrāciju un liela mēroga dronu ražošanas spējas, kas sniedz unikālu ieskatu Eiropas aizsardzības tehnoloģiskās un industriālās bāzes *(EDTIB)* stiprināšanas iespējās;

W. tā kā Eiropas noturībai ļoti svarīga ir pieredzes apmaiņa ar partneriem, kam ir pieredze *C-UAS* jomā un kas izstrādā modernas dronu aizsardzības sistēmas;

X. tā kā partnerības Rietumbalkānos un ES tuvākajās kaimiņvalstīs ir būtiskas arī reģionālajai stabilitātei un noturībai;

Y. tā kā Savienības drošībai, stabilitātei un labklājībai stratēģiski svarīgi ir Rietumbalkāni, kam ir kopīga sauszemes robeža ar Eiropas Savienību vairāk nekā 2500 km garumā un kas ir tās tuvākais kaimiņreģions;

Dronu kari perifērijā

Z. tā kā ES tuvākajos kaimiņregionos notiek vairāki konflikti, kuros intensīvi tiek izmantoti droni, un vairākas dalībvalstis saskaras ar naidīgiem dronu iebrukumiem savā gaisa telpā; tā kā, apsverot jautājumu par droniem, jāņem vērā visu Eiropas flangu aizsardzība;

AA. tā kā reģioniem, kam ir sauszemes vai jūras robežas ar dalībvalstīm, ir izšķiroša nozīme dronu un aizsardzības tehnoloģiju izstrādē un testēšanā, ņemot vērā specifiskās prasības, kuras izriet no to ģeogrāfiskā un ģeopolitiskā stāvokļa Eiropas drošības telpā; atzīst, ka Rietumbalkānu, Vidusjūras un Melnās jūras reģioni ir pakļauti ļaunprātīgai ārvalstu ietekmei, hibrīdapdraudējumiem, dezinformācijai un politiskas iejaukšanās mēģinājumiem, kuru mērķis ir graut Eiropas drošību; tā kā šie reģioni ir neaizsargāti pret naidīgu dronu darbību un tā kā partneriem šajos reģionos ir būtiska nozīme kā pirmajai aizsardzības līnijai kolektīvās drošības nodrošināšanā;

AB. tā kā teroristu organizācijas izmanto dronu tehnoloģijas, lai veiktu uzbrukumus politiķiem, iekļūtu ES brīvības atņemšanas iestādēs un transportētu sprāgstvielas un ieročus;

AC. tā kā jūras droni rada būtisku apdraudējumu gan komerciālajiem, gan militārajiem kuģiem un svarīgiem tirdzniecības ceļiem, tāpēc ir nepieciešams attīstīt attiecīgas aizsardzības spējas;

AD. tā kā Ukraina ražo vairāk nekā 4,5 miljonus dronu gadā, vienlaikus ik dienas pati ciešot no arvien modernāku Krievijas dronu spietu uzbrukumiem, un kopš Krievijas brutālās agresijas sākuma 2022. gada februārī ir parādījusi, ka dronu industriju var ātri uzlabot un modernizēt, tādējādi demokratizējot piekļuvi svarīgām tehnoloģijām un darot iespējamu efektīvu pašaizsardzību;

Mērogošana ar mērķi atvairīt Krievijas apdraudējumu

AE. tā kā Ukrainas inovācijas kaujas laukā un pieaugošā ražošanas jauda būtu pakāpeniski jāintegrē *EDTIB*;

AF. tā kā Krievija un Ķīna ir līderi dronu tehnoloģijas masveida attīstībā un izplatīšanā, darbojoties trīs līdz sešu mēnešu inovāciju ciklā;

AG. tā kā ES valstu atkarība no trešām valstīm šajā nozarē rada nepieņemamu stratēģisko neaizsargātību; tā kā tāpēc ir būtiski svarīgi, lai visi Eiropas aizsardzības izdevumi palīdzētu ES valstīm nodrošināt pilnīgu autonomiju aizsardzības jomā;

Izmaksu ziņā efektīvi risinājumi

AH. tā kā dalībvalstīm ir jāizmanto dažādas jaunas ES aizsardzības izdevumu iniciatīvas un instrumenti, lai izstrādātu izmaksu ziņā efektīvus risinājumus dronu karadarbībai, tā kā šajos risinājumos par prioritāti būtu jānosaka rūpniecības noturība Eiropā, jāsamazina

mūsu atkarība no trešām valstīm, jāatbalsta MVU aizsardzības nozarē un jānodrošina, ka investīcijas tiek pārvērstas konkrētās spējās, kuras var ātri izmantot Ukrainas un ES aizsardzības atbalstam;

AI. tā kā *UAS* pēc būtības ir divējāda lietojuma, jo tās ir būtiski pārveidojušas mobilitāti, loģistiku un ārkārtas situāciju pārvaldību, savukārt dronu izvēršanas un pretdronu operāciju efektivitāte ir atkarīga no noturīgas pārrobežu infrastruktūras, kas ļauj ātri pārvadāt mobilās palaišanas sistēmas, vadības transportlīdzekļus un tehniskās apkopes vienības; tā kā ir nepieciešami saskaņoti transporta infrastruktūras standarti, kas ļautu loģistikas, uzraudzības un izlūkošanas nolūkos izmantotajiem droniem droši darboties kopīgajā gaisa telpā un transporta koridoros;

Divējāds lietojums noturībai

AJ. tā kā dronu divējāda lietojamība civilajai aizsardzībai, reaģēšanai uz katastrofām un robežu pārvaldībai kļūst arvien svarīgāka visā ES, kur pašreizējās drošības un migrācijas krīzes, kā arī hibrīddraudi uzsver steidzamo nepieciešamību pēc situācijas apzināšanās un ātras reaģēšanas spējām; tā kā daudzas aizsardzībai izšķiroši svarīgas dronu tehnoloģijas nāk no civilās jomas un izmanto divējāda lietojama kritiskus komponentus un tā kā dronu nozare kopumā var sniegt nozīmīgu ieguldījumu Eiropas operatīvajās spējās;

AK. tā kā dronu un pretdronu sistēmu izstrādei ir jābūt saistītai ar stingriem aizsardzības pasākumiem civiliedzīvotāju aizsardzībai, sociālajai noturībai un atbildīgai tehnoloģiju divējādai izmantošanai, nodrošinot, ka investīcijas aizsardzībā stiprina arī veselības aprūpes, humanitārās loģistikas un civilās aizsardzības spējas; tā kā stratēģiska nozīme ir pārnozaru un divējādas lietošanas inovācijām, jo īpaši integrējot gaisa, jūras un sauszemes bezpilota sistēmas ar civilajām tehnoloģijām,

Dronu karadarbība mūsdienu kaujas laukā

Operāciju pielāgošana dronu karadarbībai

1. uzsver nepieciešamību *UAS* un *C-UAS* spējas integrēt taktiskajā un operatīvajā līmenī, atzīstot, ka, lai bruņotie spēki varētu efektīvi darboties strauji mainīgajā mūsdienu kaujas laukā, karavīriem jābūt spējīgiem izveidot reāllaika “dronu mūrus”, kuros integrēti radari, akustiskie sensori, radiofrekvenču sensori, kameras, elektrooptiskie un infrasarkanie sensori un lāzeru tehnoloģijās balstīti dronu notriekšanas risinājumi, lai tā nodrošinātu karavīru izdzīvošanas spēju, mobilitāti, letalitātes līmeni, situācijas apzināšanos un kinētiskās darbības spējas;

2. uzsver vajadzību nodrošināt tehnisko pielāgojamību un regulārus modernizācijas un atjaunināšanas ciklus, lai novērstu novecošanos,

un veicināt inovatīvu sistēmu nepārtrauktu integrēšanu visās darbības jomās, tostarp uz sauszemes, gaisā, jūrā un zem ūdens;

3. uzsver, ka šādu tehnoloģiju izstrādei un izvietošanai ir vajadzīgas investīcijas pētniecībā un izstrādē *(R&D)*, civilo un militāro pētniecības partnerību veicināšana, kā arī atbalsts jaunuzņēmumiem un MVU, kuri strādā aizsardzības industrijas augsto tehnoloģiju jomā;

4. aicina dalībvalstis un Komisiju integrēt daudzfunkcionālus un transporta gaisa kuģus (piemēram, A400M un *AEW&C* platformas) kā gaisa vadības, kontroles un sakaru sistēmu (C3) retranslācijas, kaujas pārvaldības un dronu nesēju mezglus, lai nodrošinātu pastāvīgu savienojamību un operatīvo pieejamību; mudina Eiropas Aizsardzības aģentūru (EAA) un Eiropas industriju sadarboties ar mērķi izstrādāt sadarbspējīgas, atvērtas arhitektūras C3 ekosistēmas, kas ļautu sasaistīt liela augstuma un taktiskos bezpilota aktīvus;

5. uzsver nepieciešamību pēc stabilas, suverēnas militāro gaisa pārvadājumu ķēdes, lai transportētu, izvietotu un atbalstītu modulāras dronu sistēmas, nodrošinot ātru spēka dislocēšanu, noturīgu loģistiku un pilnīgu Eiropas kontroli pār datiem, tīkliem un misiju autonomiju;

6. mudina dalībvalstis novērtēt šo pārmaiņu ilgtermiņa ietekmi uz spēku struktūru un apmācību, kā arī ētikas standartiem karadarbībā;

Izaicinājumi priekšējās līnijās un aprīkojuma vajadzības

7. atzīst, ka dronu atpazīšana ir problēma, ar ko saskaras karavīri priekšējās līnijās, un iesaka kājinieku vienībās integrēt pretdronu šaujamieročus, raķetes, pārtveršanas dronus, dronu ķērājus, lielgabalu tipa tuva darbības rādiusa ieroču sistēmas, elektroniskās karadarbības *(EW)* spējas un noturīgu vadību un kontroli, apmācot un piesaistot *EW* vienības, lai kājnieku spēki varētu efektīvi darboties priekšējās līnijās un tiktu maksimāli palielinātas to aizsardzības un atjaunošanās spējas un nodrošināta pretinieka dronu pareiza identifikācija un pārtveršana;

8. brīdina, ka *UAS* neesamība vienību līmenī rada laika ziņā kritisku spēju deficītu kaujas sākuma fāzē, ko pretinieki varētu izmantot, radot lielākus zaudējumus un samazinot operatīvo brīvību, un aicina veikt steidzamas darbības, lai novērstu šo deficītu, izmantojot apmācību un doktrīnu pielāgošanu;

Nepieciešamība pēc zemu izmaksu C-UAS spējām

9. uzsver problēmu, ko rada pašreizējās neilgtspējīgi augstās dronu pārtveršanas izmaksas, un ar mērķi samazināt izmaksas par katru pārtveršanu aicina īstenot kopīgas programmas un tirgus virzītas

iniciatīvas, lai veicinātu tādas izmaksu ziņā efektīvas *C-UAS* spējas kā *EW*, lāzeru un akustiskās detektēšanas sistēmas un MI vadītas pārtveršanas, kā arī aicina Komisiju izpētīt iespēju izmantot pašreizējos aizsardzības industrijas instrumentus, lai atbalstītu mērķi samazināt izmaksas par katru drona pārtveršanu;

10. aicina sekot Ukrainas piemēram un uzlabot esošo pretgaisa aizsardzības sistēmu ražošanu un tehnoloģisko attīstību, jo tur tās līdz šim ir izrādījušās visefektīvākais, mobilākais un cenu ziņā izdevīgākais *UAS* pretpasākums;

11. aicina likt uzsvaru uz vienkāršu, zemu izmaksu *UAS* apkarošanas sistēmu izstrādi, kuras varētu ātri izgatavot un izvietot, lai nodrošinātu tūlītēju operatīvo gatavību;

Kaujas doktrīnas pielāgošana droniem

12. aicina bruņotos spēkus integrēt dronus visās kaujas doktrīnās kā vienu no slāņiem operatīvajā plānošanā, un darīt to saskaņoti, uzmanību koncentrējot uz hibrīdkara scenārijiem un nodrošinot sadarbspēju ar NATO vadības un kontroles sistēmām, civilās gaisa satiksmes vadības sistēmām un ES *U-Space* satvaru dronu integrēšanai;

13. aicina atjaunināt spēju mērķus un plānošanu starp dalībvalstu bruņotajiem spēkiem, lai nodrošinātu, ka Ukrainā gūtā pieredze tiek integrēta kaujas doktrīnā;

14. uzsver, ka pretdronu spējas ir jāintegrē ne tikai kājinieku vienībās, bet arī visās galvenajās militārajās platformās, tostarp jūras kuģos, tankos, bruņutransportieros un loģistikas transportlīdzekļos; aicina dalībvalstis un EAA nodrošināt, ka turpmākajās iepirkumu un modernizācijas programmās sistemātiski tiek ietverti *C-UAS* moduļi, kas pielāgoti katras platformas operatīvajai videi; uzsver, ka šāda integrēšana uzlabos spēku aizsardzību, pilnveidos vērtīgu aktīvu izdzīvošanas iespējas un stiprinās sadarbspēju starp zemes, gaisa un jūras jomām;

15. iesaka visos ES līdzfinansētajos dronu koridoros un atbalsta infrastruktūrā iekļaut iebūvētu kibernoturību un dublēšanas slāņus, rīkojoties saskaņā ar Eiropas Revīzijas palātas (Revīzijas palātas) ieteikumu stiprināt ES militārās mobilitātes rīcības plāna 2.0 III pīlāru (“Noturība un sagatavotība”);

16. aicina ES instrumentos un valstu programmās nodrošināt pastāvīgu finansējumu ar mērķi modernizēt esošās flotes un ar apmācības un apkopes cikliem nodrošināt pastāvīgu gatavību;

17. mudina modernizētajos militārās mobilitātes koridoros izveidot mobilas dronu apkopes un datu pārraides retranslācijas stacijas, lai nodrošinātu pastāvīgas vadības un kontroles, kā arī remonta spējas

pat pasliktinātu sakaru apstākļos;

18. iesaka gaisa uzraudzības dronus integrēt esošajās Eiropas transporta infrastruktūras uzraudzības sistēmās (tilti, tuneļi, lidlauki), uzlabojot gan civilo aizsardzību, gan ātru aizsardzības reaģēšanu; aicina par prioritāti izvirzīt divējāda lietojuma finansēšanas modeļus dronu sistēmām, kas atbilst konkurētspējas mērķiem;

19. mudina Komisiju un dalībvalstis ātri īstenot pakāpenisku plānu sadarbspējīgu *UAS* vienību izveidei, nosakot skaidrus starpposma mērķus, sasniedzamos rezultātus un atbildību, un iesaka, lai visos ES līdzfinansētajos dronu koridoros un atbalsta infrastruktūrā būtu iebūvēti kiberizturības un dublēšanas slāņi;

20. aicina ES dronu aizsardzības iniciatīvas ietvaros izveidot izmēģinājuma koridorus, koncentrējot uzmanību uz ostu un enerģētikas infrastruktūras aizsardzību, jo tie varētu dot iespēju validēt *C-UAS* operatīvos protokolus un maziem un vidējiem uzņēmumiem sniegt iespējas veikt izvēršanu reālos apstākļos;

21. atzīst, ka noteikumi par spēka lietošanu pret droniem nav skaidri un aicina dalībvalstis sadarbībā ar NATO pārskatīt noteikumus par jebkāda veida spēka lietošanu ar droniem saistītu draudu gadījumā, lai nodrošinātu, ka noteikumi ir piemēroti reaģēšanai uz pašiem aktuālākajiem apdraudējumiem;

Dronu pilotu apmācība un sertificēšana

22. aicina dalībvalstis un Ukrainu kopīgi apmācīt un sertificēt dronu pilotus, piemērojot standartus, kas ir līdzvērtīgi artilērijas vai bezpilota lidaparātu operatoriem, investēt gan notriekšanas, gan neitralizācijas pretdronu sistēmās visos līmeņos, pārvērtēt bruņojuma izturību, nodrošināt, ka tanki un bruņutransportieri tiek pielāgoti cīņai pret bezpilota lidaparātiem; aicina paplašināt *EW* vienības, lai nodrošinātu, ka visiem bataljoniem ir traucējumu radīšanas spējas, un ap kritisko infrastruktūru izveidot dronu aizsardzības zonas;

23. uzsver nepieciešamību iteratīvi izstrādāt un testēt dronu sistēmas, lai nodrošinātu to pielāgojamību un reaģētspēju uz jauniem draudiem, ņemot vērā straujo tehnoloģisko attīstību šajā jomā; uzsver, cik svarīgas ir programmatūrā balstītas sistēmas, ko var ātri pārveidot un atjaunināt, lai risinātu mainīgās vajadzības kaujas laukā, tādējādi ļaujot bruņotajiem spēkiem saglabāt pārsvaru pār ienaidniekiem un konkurētspējas priekšrocību šajā jomā;

Pieaugošie draudi, ko rada plaši dronu spietu triecieni dziļi aizmugurē

24. uzsver, ka droni arvien biežāk tiek izmantoti hibrīduzbrukumos un teroristu uzbrukumos kritiskajai infrastruktūrai, un norāda uz asimetriskajām priekšrocībām, ko var radīt šādi uzbrukumi;

25. atgādina par nezināmas izcelsmes dronu iebrukumiem, kas radījuši kritiskās infrastruktūras darbības traucējumus Dānijā, Norvēģijā, Vācijā un Beļģijā, tostarp starptautiskās lidostās un militārajās bāzēs, par operāciju *"Spider Web"* un 2023. gada sabotāžas mēģinājumu pret Moldovas energotīkliem, kā arī par atkārtotiem hutiešu nemiernieku veiktajiem dronu uzbrukumiem, kas traucē kuģošanu Sarkanajā jūrā; uzsver, ka šādi gadījumi parāda zemu izmaksu sistēmu iespējas nodarīt kaitējumu; mudina dalībvalstis savos noturības plānos integrēt protokolus reaģēšanai ar droniem saistītās situācijās;

26. stingri nosoda neseno virkni Krievijas dronu iebrukumu un potenciāli naidīgos pārlidojumus vairākās ES dalībvalstīs, tostarp Polijā, Rumānijā un Baltijas valstīs, kuri bija vērsti uz pierobežas apgabaliem, energoiekārtām un loģistikas centriem;

27. brīdina, ka šie incidenti parāda valsts un nevalstisko dalībnieku pieaugošo spēju izmantot zemu izmaksu bezpilota sistēmas, lai apdraudētu sabiedrības drošību, traucētu piegādes ķēdes un pārbaudītu ES un NATO aizsardzības gatavību;

28. uzsver, ka šādi gadījumi parāda, kā zemu izmaksu sistēmas var izraisīt traucējumus;

29. uzsver, ka droni rada ne tikai militārus, bet arī plašākus sabiedrības drošības riskus, ietverot to iespējamu ļaunprātīgu izmantošanu kontekstos, kas skar sabiedrības veselību, vides aizsardzību un civilo infrastruktūru; mudina dalībvalstis un Komisiju šos aspektus integrēt valstu un ES līmeņa riska novērtējumos un sagatavotības stratēģijās un savos noturības plānos iekļaut protokolus reaģēšanai ar droniem saistītās situācijās;

30. atzīst, ka operācija *"Spider Web"*, operācija *"Rising Lion"* un Krievijas ēnu flotes izmantošana ir parādījusi pretinieka spēju veikt uzbrukumus stratēģiskajiem objektiem dziļi aizmugurē, un mudina dalībvalstu civilās aizsardzības plānotājus ārkārtas situāciju plānošanas doktrīnā paredzēt aizsardzību pret šādiem scenārijiem;

31. atzīst, ka droni ir pārveidojuši mūsdienu karadarbības stratēģisko un operatīvo vidi, aptverot gan taktisko izlūkošanu un mērķu noteikšanu kaujas laukā, gan stratēģiskus triecienus dziļi aizmugurē un kiberiespējotas operācijas, un ka tie rada asimetriju, kas var gan stiprināt, gan destabilizēt ES aizsardzības pozīcijas;

32. uzsver risku, ka ES infrastruktūrai var tikt veikti t. s. „pelēkās zonas" piesātinājuma uzbrukumi;

33. uzsver nepieciešamību aizsargāt Eiropas enerģētikas tīklus, ceļus, dzelzceļus, transporta mezglus un digitālo infrastruktūru kā hibrīdkara prioritārus mērķus, kā arī nepieciešamību panākt sinerģiju starp militāro jomu, tiesībaizsardzību, pirmās palīdzības

sniedzējiem, robežkontroli un pilsonisko sabiedrību, lai efektīvi īstenotu ārkārtas situāciju plānošanas doktrīnu; iesaka izveidot platformu paraugprakses apmaiņai starp iestādēm, kas pārvalda stratēģisko infrastruktūru;

34. uzsver steidzamo vajadzību pēc uzlabotas jūras novērošanas Baltijas jūras, Ziemeļjūras un Melnās jūras reģionos, kur Krievijas dronu darbības rada īpašus draudus; uzsver, ka ir svarīgi risināt jautājumu par Krievijas ēnu floti, jo ir aizdomas par tās dalību dronu iebrukumos Eiropas gaisa telpā; uzskata, ka hibrīdkara jaunā operatīvā dimensija prasa integrēt jūras drošības un bezpilota lidaparātu *(UAV)* apkarošanas stratēģijas; atzinīgi vērtē NATO vadītu operāciju, piemēram, *"Baltic Sentry"*, uzsākšanu;

Noturība un aizsargātas telpas

35. iesaka izstrādāt visaptverošas valsts civilās aizsardzības stratēģijas pret dronu uzbrukumiem, nodrošinot sagatavotību valsts, reģionālā, pašvaldību, kopienu un mājsaimniecību līmenī, īpašu uzmanību veltot vietējo iedzīvotāju agrīnās brīdināšanas sistēmām, skaidriem norādījumiem par to, kā rīkoties, un aizsargātām telpām (patvertnēm) iedzīvotājiem un infrastruktūrai;

36. uzsver vajadzību pēc kopīgām pamatnostādnēm par to, kā veidot valstu *C-UAS* stratēģijas, pilnībā ievērojot dalībvalstu suverenitāti un tās vides specifiku, kurā šīs *C-UAS* stratēģijas ir jāpiemēro;

37. aicina regulāri atjaunināt esošās Kopīgā pētniecības centra rokasgrāmatas "Aizsardzība pret bezpilota lidaparātu sistēmām", lai nodrošinātu, ka pretpasākumi pret šo pastāvīgi mainīgo apdraudējumu arvien ir efektīvi tehnoloģiju, doktrīnu un prakses ziņā;

38. aicina Komisiju un dalībvalstis nodrošināt ES kritiskās infrastruktūras un citu struktūru aizsardzību pret iespējamiem dronu uzbrukumiem, kā to paredz Direktīva (ES) 2022/2557;

39. mudina dalībvalstis veikt visaptverošu esošās patvēruma infrastruktūras revīziju un novērtējumu un atbalsta pastāvīgu lidojumu aizlieguma un *UAS* apkarošanas zonu noteikšanu ES kritiskās infrastruktūras tuvumā, kuras koordinētu valstu iestādes un *Frontex* un atbalstītu kopīgas vadības un kontroles platformas; iesaka šīs zonas aprīkot ar daudzpakāpju atklāšanas un draudu mazināšanas sistēmām, kuras finansētu no Iekšējās drošības fonda, EAF budžeta *UAS* apkarošanai un citiem attiecīgiem ES instrumentiem;

40. uzsver steidzamo nepieciešamību ieviest pastiprinātu pretdronu aizsardzības plānu ap kritisko enerģētikas infrastruktūru un mudina dalībvalstis izpētīt iespējas civilās aizsardzības un noturības veidošanas centienu ietvaros iesaistīt brīvprātīgus valsts aizsardzības

dalībniekus; norāda, ka šādi dalībnieki var būtiski veicināt vietējo sagatavotību, informētību un atbalsta spēju hibrīdās un krīzes situācijās;

41. aicina dalībvalstis pārskatīt valsts doktrīnas un operatīvās koncepcijas *UAS* uzbrukumu ārkārtas situāciju pārvaldībai, lai tajās iekļautu riska analīzi un apdraudējumu kartēšanu, efektīvu patvēruma standartu izstrādi un stratēģiskās infrastruktūras aizsardzību, ārkārtas dienestu, vietējo iestāžu un kopienu apmācību, tehnoloģisko integrāciju, tostarp C4I sistēmas un MI vadītu apdraudējumu analīzi, kā arī valstu ārkārtas situāciju pārvaldības centru *(NEMC)* izveidi, kas izstrādātu un īstenotu daudzgadu apmācības programmas;

42. turklāt iesaka plašāk izmantot ES dalībvalstu brīvprātīgos valsts aizsardzības resursus kā daļu no civilās aizsardzības sistēmām, jo īpaši ar mērķi uzlabot vietējo kopienu sagatavotību un krīžu pārvarēšanas spējas, un uzskata, ka dalībvalstīm ir būtiski nodrošināt efektīvas agrīnās brīdināšanas sistēmas un skaidrus saziņas protokolus nolūkā saglabāt sabiedrības uzticēšanos, mazināt paniku un nodrošināt atbilstību ārkārtas situācijās; nolūkā uzlabot vispārējo noturību iesaka šajās stratēģijās iekļaut noteikumus par psiholoģiskā un sociālā atbalsta pakalpojumiem skartajiem iedzīvotājiem un civilās aizsardzības apmācību vietējām kopienām;

43. aicina ar ES finansētām programmām veicināt sadarbību starp aizsardzības, kosmosa, civilās aizsardzības un transporta nozarēm nolūkā paātrināt sadarbspējīgu un daudznozaru bezpilota sistēmu un to apkarošanas sistēmu izstrādi; uzskata, ka ar finansējumu pētniecībai dronu jomā būtu arī jāpalīdz uzlabot dronu izmantošanu civiliem mērķiem, piemēram, cīņā pret meža ugunsgrēkiem vai meklēšanas un glābšanas operācijās; aicina veicināt apmaiņu starp civilo un aizsardzības nozari, lai notiktu atbilstoša pētniecība divējāda lietojuma jomā saskaņā ar Komisijas Dronu stratēģiju 2.0;

44. uzsver, ka ir svarīgi īstenot visaptverošas sabiedrības informēšanas kampaņas un izglītojošas iniciatīvas, lai palielinātu sabiedrības izpratni par dronu drošību, papildinot tās ar pastiprinātiem pasākumiem nolūkā uzraudzīt un apkarot dezinformācijas darbības bezpilota sistēmu jomā, it sevišķi tās, kuras vērstas uz civiliedzīvotāju psiholoģisku ietekmēšanu;

45. par īpaši svarīgu uzskata visaptverošu civilās aizsardzības stratēģiju; iesaka, lai tajā tiktu iekļauta:

    a. metodikas noteikšana draudu un vajadzību novērtēšanai;

    b. tādas operatīvās koncepcijas izstrāde un īstenošana, kas nodrošina skaidru lēmumu pieņemšanu, iestāžu koordināciju un reāllaika informācijas plūsmu visos līmeņos;

c. sagatavotība un agrīna brīdināšana, kas paredz mehānismus agrīnai gatavībai, savlaicīgiem brīdinājumiem un skaidriem norādījumiem iedzīvotājiem;

d. pirmās palīdzības sniegšana ar skaidri noteiktiem uzdevumiem un koordināciju starp pirmās palīdzības sniedzējiem, medicīniskajiem dienestiem, civilo aizsardzību, bruņotajiem spēkiem un brīvprātīgajiem, ko atbalstītu modernas sakaru sistēmas;

e. fiziska aizsardzība un nepārtrauktība ar noteiktiem aizsardzības līmeņiem iedzīvotājiem un kritiskajai infrastruktūrai, lai samazinātu zaudējumus un garantētu darbību nepārtrauktību;

f. kritiskās infrastruktūras noturība ar mērķi garantēt būtisko dienestu izdzīvošanu un darbības nepārtrauktību;

g. robežu aizsardzība pret infiltrāciju, šai nolūkā izmantojot integrētus tehnoloģiskus risinājumus un piesaistot izlūkošanas un ātrās reaģēšanas spēju atbalstu;

h. kopienas noturības stiprināšana, atbalstot valsts un vietējo vadību, integrējot brīvprātīgos, atbalstot neaizsargātās iedzīvotāju grupas un sniedzot reāllaika norādījumus kopienām;

i. atbalsts sabiedrības informēšanas un komunikācijas kampaņām, kas sniedz ieteikumus par uzticamām komunikācijas stratēģijām, izmantojot oficiālos kanālus un sociālos medijus, lai saglabātu uzticību un informētību;

j. ekonomiskās noturības veicināšana, atbalstot ārkārtas krājumu un resursu koordināciju un būtisko pakalpojumu nepārtrauktību visos līmeņos;

k. ar simulāciju palīdzību kopīgi organizētas apmācības un mācības, kas vērstas uz gatavības nodrošināšanu un efektīvu krīzes pārvaldību;

46. iesaka kopīgi izstrādāt un iepirkt daudzslāņu aizsardzības sistēmas un nodrošināt stingru sagatavotību vietējā līmenī, īpašu uzmanību pievēršot civilās trauksmes sistēmām, aizsargātām patversmēm un sabiedrības izglītošanas kampaņām;

47. uzsver, ka bezpilota sistēmas ir sevišķi neaizsargātas pret kiberuzbrukumiem un izlūkošanas infiltrāciju; aicina dalībvalstis un attiecīgās ES aģentūras stiprināt dronu tehnoloģiju vispārējo drošību, tostarp kibernoturību, šifrēšanas standartus, īpašumtiesību kontroli un noturību pret spiegošanas un naidīgām izlūkošanas darbībām, lai tiktu nodrošināta šādu sistēmu aizsardzība visā to dzīves ciklā;

Ātra izvietojamība

48. uzsver problēmas, ko dalībvalstīm rada *UAS*, jo tie spēj dinamiski noteikt mērķi pilsētvidē un slēptā vidē, kā arī to taktiskās elastības, precīzās darbības, asimetrisko priekšrocību un masveida izvēršanas dēļ;

49. atzīst problēmas, ko rada Krievijas īstenotās vairākslāņu dronu operācijas, apvienojot izlūkošanas, novērošanas un rekognoscēšanas *(ISR)* dronus, kuri sniedz reāllaika datus un kuriem tūlīt seko trieciendroni, un tas valstu aizsardzības spēkiem dod vien ierobežotu laiku aizsardzības stiprināšanai vai reaģēšanas spēju organizēšanai;

50. stingri nosoda nesenos Krievijas dronu iebrukumus un vairākās ES dalībvalstīs veiktos potenciāli naidīgos pārlidojumus, kuru mērķis bija pierobežas zonas, enerģētikas objekti, militārās bāzes un loģistikas centri;

51. brīdina, ka šie incidenti parāda valsts un nevalstisko dalībnieku pieaugošo spēju izmantot zemu izmaksu bezpilota sistēmas, lai apdraudētu sabiedrības drošību, traucētu piegādes ķēdes un pārbaudītu ES un NATO aizsardzības gatavību;

52. pauž nopietnas bažas par to, ka Krievija izmanto tās partneru piegādātos dronus gan Ukrainas teritorijā, gan pārkāpjot ES dalībvalstu gaisa telpu;

53. aicina pastiprināt sankcijas, kas vērstas pret Krievijas piegāžu ķēdēm un ražošanas komponentiem, kā arī pret Krievijas tehnoloģiju nodošanu, kas ļauj citām valstīm piegādāt Krievijai dronu tehnoloģiju;

54. mudina Komisiju veikt nepieciešamos pasākumus, lai novērstu šādas darbības;

55. uzsver, ka efektīvas valstu civilās aizsardzības stratēģijas pret dronu uzbrukumiem ir jāatbalsta ar modernizētu divējāda lietojuma transporta un komunikācijas infrastruktūru, lai būtu iespējama *UAS* apkarošanas vienību, mobilo radaru aktīvu un remonta komandu ātra pārvienošanās ar mērķi nodrošināt, ka noturības plāni tiek īstenoti par operatīvo mobilitāti;

56. uzskata, ka Ukrainas pieņemtā decentralizēto dronu vienību izmantošana ar vada līmeņa kontroli ir vērtīga metodika, kuru vērts pārņemt;

57. iesaka dronu uzbrukumu vienības ar autonomiem lēmumu pieņemšanas cikliem integrēt dalībvalstu bruņoto spēku brigādēs;

58. mudina Komisiju un dalībvalstis kopā ar NATO sākt sešu mēnešu ES un NATO pilotprojektu ar mērķi izstrādāt, sertificēt un validēt

sākotnējas rotas līmeņa kaujas dronu vienības izvietošanai sabiedroto brigādēs, paredzot prasību publicēt pilotprojekta validēšanas ziņojumu un ieteicamos turpmākos pasākumus;

59. atzīst, ka *UAS* sistēmu efektivitāte pirmām kārtām ir atkarīga no navigācijas precizitātes, kad darbība norisinās intensīvā *EW* vidē;

60. iesaka bruņoto spēku dronu operatoriem ieviest antenas ar kontrolētu uztveršanas modeli *(CRPA)* un izmantot uzticamus globālās navigācijas satelītu sistēmas *(GNSS)* signālus, piemēram, *Galileo* publisko regulēto pakalpojumu, lai nodrošinātu precīzu laika atskaites punktu un samazinātu navigācijas kļūdas;

61. uzsver nepieciešamību investīcijas uzbrukuma *UAS* papildināt ar *UAS* apkarošanas sistēmām, elektroniskās aizsardzības pasākumiem un *GNSS* noturību, lai maksimāli samazinātu neaizsargātību pret ienaidnieka izraisītiem traucējumiem un iejaukšanos;

62. aicina nodrošināt tūlītēju finansējumu gan prettanku, gan pretkājnieku kaujas dronu vienībām un tās ātri ieviest visos NATO un ES bruņotajos spēkos rotas, bataljona un brigādes līmeņos, lai tās organiski integrētu kaujas vienībās visā Eiropā; prasa Ukrainu kā pilnvērtīgu operatīvo un doktrīnas partneri iekļaut izstrādes, apmācības un sertificēšanas procesā; mudina Komisiju un Augsto pārstāvi izstrādāt divu gadu paātrinātu programmu iepirkumiem, apmācībai, uzturēšanai un sertificēšanai;

63. iesaka dalībvalstīm, balstoties uz to valsts aizsardzības stratēģijām, izstrādāt kopēju kārtību reaģēšanai uz *UAS* uzbrukumiem, tostarp kopīgi izstrādājot un iegādājoties tehnoloģiskus risinājumus, kurus varētu kopīgi izvietot un kuri ir pilnībā sadarbspējīgi ar NATO vadības un kontroles sistēmām, kā arī sekmīgi integrēti civilās gaisa satiksmes pārvaldības sistēmās un ES *U-Space* satvarā dronu integrēšanai hibrīdas karadarbības scenāriju risināšanai;

64. uzsver civilo dronu potenciālu un priekšrocības, kā arī to, ka tie ir radījuši būtiskas pārmaiņas mobilitātes, loģistikas, ārkārtas situāciju pārvaldības un kartogrāfijas jomā, kā arī daudzās citās jomās, un norāda, ka tie jau tagad ir ievērojams solis ES drošības un aizsardzības problēmu risināšanā;

Dronu un *C-UAS* spēju avoti, finansēšana un iegāde

Iepriekš apstiprināti pārdevēji

65. aicina valstu un starptautiskās iepirkuma un līgumslēdzējas iestādes, tostarp Komisiju un EAA, ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm ieviest atklātus un pārredzamus iepriekš apstiprinātu piegādātāju sarakstus un prioritāru pasūtījumu sarakstus kritiski svarīgiem dronu komponentiem un platformām, nodrošinot vienlīdzīgu MVU piekļuvi visā Savienībā, kas krīzes situācijās ļautu ātrāk noslēgt līgumus;

66. uzsver, ka šādu sarakstu pamatā vajadzētu būt pārredzamiem un konkursa kārtībā balstītiem atlases procesiem, kurus regulāri atjaunina, lai atspoguļotu operatīvo atgriezenisko saiti (arī no Ukrainas), un jāizvairās no tādu ilgtermiņa tirgus priekšrocību radīšanas, kas varētu kropļot konkurenci; aicina paplašināt piekļuvi ES finanšu instrumentiem un ieviest iepirkuma procedūras, kurās ar vienlīdzīgiem nosacījumiem iekļauj jaunuzņēmumus un pētniecības iestādes;

67. aicina ES izveidot EAA pārvaldītu iepriekš apstiprinātu piegādātāju sarakstu kritiski svarīgiem dronu mezgliem un norāda, ka ir svarīgi ļaut MVU kvalificēties nevis ar pilnīgiem iepriekšējo darbību rezultātiem, bet gan ar vietējām pārbaudēm, jo tas atvieglotu MVU dalību Eiropas aizsardzības industriālajā bāzē;

Atbalsts MVU

Par reģionālajiem centriem un finansēšanas instrumentiem

68. mudina dalībvalstis un EAA vienkāršot sertifikācijas un lidojumderīguma standartus, lai paātrinātu integrāciju un samazinātu dublēšanos testēšanas un akreditācijas jomā; aicina ar EAIP un citiem finanšu instrumentiem piešķirt prioritāti tādu reģionālo dronu ražošanas un *C-UAS* inovāciju centru finansēšanai, kuriem ir kopīga infrastruktūra un paātrināta regulatīvā apstiprināšana, jo īpaši pirmās līnijas valstīs; uzsver, ka ir svarīgi veicināt taisnīgu darba praksi, sociālo aizsardzību un prasmju attīstību, lai nodrošinātu augsti kvalificētu darbaspēku, vienlaikus atbalstot arī vietējās kopienas un MVU un īpašu uzmanību pievēršot ilgtspējīgu nodarbinātības iespēju radīšanai;

69. aicina nodrošināt īpašu atbalstu MVU to piekļuvē šiem finanšu instrumentiem, tostarp vienkāršotas pieteikumu procedūras un piešķiršanas kritērijus;

Par MVU piekļuvi finansējumam un iepirkumiem

70. norāda, ka MVU saskaras ar būtiskiem šķēršļiem piekļuvē ES aizsardzības līdzekļiem, un nereti tiek izslēgti no liela mēroga iepirkumiem, kuros dominē senākie līgumslēdzēji; tādēļ mudina izveidot īpašus mehānismus MVU iesaistīšanas atbalstam, samazinot administratīvos slogu, ieviešot tiešās finansēšanas instrumentus, kas pieļauj neveiksmīgus rezultātus, un nodrošinot MVU būtiski svarīgas iespējas saņemt minidotācijas un ātros finansēšanas instrumentus, vienlaikus nodrošinot taisnīgus nosacījumus ar samērīgām konsorciju prasībām, saprātīgām garantijām un elastīgiem maksājumu noteikumiem; mudina iepirkumu procesos iekļaut jaunuzņēmumus un pētniecības organizācijas;

71. atzīst, ka 80 % no Eiropas rūpniecības uzņēmumiem, kas nodarbojas ar vieglo dronu izstrādi, ražošanu un ekspluatāciju, ir MVU un tie ir

būtiski svarīgi dronu tehnoloģiju pētniecības un izstrādes un inovāciju jomā, kā arī ātrai reaģēšanai uz negaidītām pārmaiņām industrijā, kā tas ir apliecinājies Ukrainā, taču šie uzņēmumi saskaras ar grūtībām finansējuma saņemšanā saviem projektiem;

72. aicina Komisiju izveidot vienotu kontaktpunktu ar mērķi informēt un atbalstīt ES dronu ražošanas MVU finansējuma ieguvē un piekļuvē tam, ņemot vērā to, ka tiem savas uzņēmējdarbības struktūras dēļ ir grūti uzņemties ar šiem procesiem saistīto birokrātisko slogu;

73. atzinīgi vērtē Komisijas pašreizējās iniciatīvas ES aizsardzības jomas MVU un jaunuzņēmumu atbalstam, jo īpaši EAF ES aizsardzības inovācijas shēmu *(EUDIS)*;

74. aicina EAA un Komisiju turpināt šos centienus un analizēt papildu pasākumus, kuru mērķis būtu dot iespēju Eiropas dronu jomas MVU paātrināt lielas ietekmes aizsardzības sistēmu ieviešanu tādā veidā, kas ļautu šiem MVU izmantot eksporta iespējas ārpus Eiropas, lai nodrošinātu to komerciālo dzīvotspēju, vienlaikus attīstot Eiropas aizsardzības spējas un veicinot integrāciju ar Ukrainas bruņotajiem spēkiem *(UAF)*, kā arī sekmējot biežas kopīgas inovācijas iniciatīvas;

Par MVU izaugsmi, darbības izvēršanu un integrāciju industrijā

75. atzīst, ka lielākā daļa dronu industrijas uzņēmumu ir MVU un jaunuzņēmumi, tādēļ ir būtiski vienkāršot procedūras un atbalsta pasākumus MVU, piemēram, dotācijas, regulatīvo atbalstu, integrēšanu un mērogošanu;

76. aicina izveidot reģionālus dronu inovācijas klasterus, kas savieno MVU, pētniecības centrus un lielākus aizsardzības integrētājus nolūkā veicināt tehnoloģiju nodošanu un industrijas sinerģijas;

77. atzīst EAF potenciālu palīdzēt MVU attīstīties par galvenajiem piegādātājiem un mudina īstenot programmas, kas atbalsta MVU spēju iegūt komponentus, attīstīt ražošanas inženieriju un atbalstīt augsta līmeņa automatizāciju ražošanas apjomu palielināšanai;

78. aicina ar EAF programmām veicināt MVU straujāku izaugsmi, izmantojot virkni finansējuma kārtu, kas atbalsta agrīno izaugsmi un piekļuvi kapitālam, produktu attīstību, testēšanu un novērtēšanu, balstoties uz iniciatīvu *BraveTech EU*;

79. aicina Komisiju stimulēt kopuzņēmumu izveidi starp lieliem Eiropas aizsardzības uzņēmumiem un MVU, kas nodarbojas ar dronu inovācijām, lai palielinātu ražošanas apjomus; šajā saistībā iesaka iesaistīt Ukrainas industriju;

Par testēšanu, sertifikāciju un regulējuma vienkāršošanu

80. apzinās garo laikposmu starp dronu testēšanu un validēšanu un

mudina dalībvalstis atcelt iepirkuma ierobežojumus, kas kavē MVU galveno spēju testēšanā;

Eiropas aizsardzības tehnoloģiskā un industriālā bāze (EDTIB).

81. mudina dalībvalstis un Padomi *EDTIB* integrēt nākamās paaudzes dronu tehnoloģijas, piemēram, perifēro MI, spietu autonomiju un pastiprinātus vadības un kontroles saikni, vienlaikus cenšoties pakāpeniski un savstarpēji izdevīgi integrēt Ukrainas aizsardzības tehnoloģijas un industriālo bāzi un izmantot ilgtermiņa industriālos ceļvežus, vadošos EAF klasterus un paātrināt EAIP instrumentu izmantošanu, lai nodrošinātu savlaicīgu pielāgošanu un saglabātu Savienības tehnoloģisko pārsvaru;

82. aicina dronus uzskatīt par ES kritiskām spējām; uzsver, ka ir steidzami jāinvestē *EDTIB*, lai nodrošinātu izmaksu ziņā pieejamu dronu masveida ražošanu, un uzsver nepieciešamību pēc izmaksu ziņā efektīvām sistēmām, kuras var plaši izvērst un kuras nodrošina ES autonomiju dronu kapacitātes jomā; uzskata, ka šādu spēju attīstīšana ir jāveic ciešā sadarbībā ar Ukrainu, un uzsver, ka ir svarīgi ar EAA atbalstu vairāk ES aizsardzības investīciju novirzīt kopīgiem iepirkumiem;

83. aicina Savienību un tās dalībvalstis steidzami strādāt pie konkrētiem projektiem, kuru mērķis ir novērst spēju trūkumus integrētās pretgaisa un pretraķešu aizsardzības jomā, it sevišķi saistībā ar dronu un pretdronu karadarbību, lai izveidotu daudzslāņu, padziļinātu zonu ar tehnoloģiski progresīvām sistēmām un sadarbspējīgām pretdronu spējām atklāšanai, izsekošanai un neitralizēšanai; uzsver, ka vienlīdz svarīgs ir pārākums gaisā, piemēram, nākotnes gaisa kaujas sistēmas *(FCAS)* projekts; aicina dalībvalstis apsvērt iespēju projektu izveidei izmantot Eiropas aizsardzības kopīgu interešu projektu satvaru; atzīst, ka ir vajadzīga starpnozaru sadarbība starp aizsardzības, kiberdrošības un pētniecības kopienām, lai izstrādātu holistiskas stratēģijas, ar ko integrēt jaunākās digitālās un kiberaizsardzības tehnoloģijas;

84. uzsver, ka šādas spējas ir jāpaplašina, lai aptvertu visu ES teritoriju, jo īpaši teritorijas ap kritisko infrastruktūru un apdzīvotām teritorijām;

85. tomēr uzsver, ka šīm kopīgajām programmām ir arī jābūt strukturētām, lai nodrošinātu ātrus izstrādes ciklus un lai aktīvi darītu iespējamu inovatīvu MVU dalību; uzsver, ka šādi uzņēmumi nereti ir krietni elastīgāki un radošāki nekā tradicionālie galvenie līgumslēdzēji un ka to radošuma un ātruma izmantošana ir būtiska, lai neatpaliktu no mainīgās apdraudējumu vides un ātri ieviestu izmaksu ziņā efektīvus risinājumus;

86. atzīst tehnoloģiskās attīstības bezprecedenta ātrumu bezpilota sistēmu un bezpilota ierīču apkarošanas sistēmu jomā un aicina

Komisiju, EAA un dalībvalstis pieņemt ātrākus inovācijas un iegādes ciklus, ļaujot ātri ieviest jaunas dronu un *C-UAS* tehnoloģijas; uzsver, ka ilgstoši sertifikācijas, iepirkuma un testēšanas procesi rada risku, ka izvēršanas brīdī ES spējas būs jau novecojušas;

Dronu mūris

87. atbalsta dronu uzraudzības un aizsardzības sistēmu (“dronu mūri”), ko ierosinājusi Komisijas priekšsēdētāja, ar stabilu gala-gala sistēmu, kura ietver padziļinātas atklāšanas, noturīgas vadības un kontroles un izmaksu ziņā efektīvas pārtveršanas spējas, un aicina izstrādāt tehnoloģisku ceļvedi ciešā sadarbībā ar Ukrainu; uzstāj, ka Komisijas priekšlikumos ir lielā apjomā jāizmanto Ukrainas pieredze frontes līnijā, kas liecina, ka efektivitāte ir atkarīga ne tikai no platformas tehnoloģijas, bet arī no integrētas vadības un kontroles sistēmas, apmācīta personāla un elastīgas kara ekosistēmas, tostarp vietējiem ražotājiem, operatoriem, inovatoriem un datu/analītikas pakalpojumu sniedzējiem;

Sertifikācijas racionalizēšana

88. mudina dalībvalstis, Eiropas Savienības Aviācijas drošības aģentūru *(EASA)* un EAA racionalizēt sertifikācijas un lidojumderīguma standartus, lai paātrinātu integrāciju un samazinātu dublēšanos testēšanas un akreditācijas jomā; norāda, ka *EMAR* un savstarpējās sertifikācijas pieņemšana ir obligāta;

89. aicina *EASA* paātrināt lidošanas atļauju pieteikumu apstrādi un sadarbībā ar NATO noteikt skaidrus sertifikācijas kritērijus *HALE/MALE* klases sistēmām; uzsver, ka ir steidzami jāieceļ pietiekams skaits auditoru un jāracionalizē procedūras, lai izvairītos no nevajadzīgas kavēšanās inovācijas jomā;

90. aicina militārās mobilitātes kontekstā pieņemt Eiropas satvaru, kas ļautu ātri atļaut *UAS*/dronu aprīkojuma pārvietošanu pāri robežām un tranzītu starp dalībvalstīm;

91. aicina Komisiju saskaņot aizsardzības mērķiem paredzēto dronu regulatīvos pasākumus, lai izveidotu saistošu ES tiesisko regulējumu militāro dronu operācijām (paralēli civilajiem *EASA* noteikumiem); uzsver, ka tajā būtu jāprecizē noteikumi par spēka lietošanas, sertificēšanas, militārās gaisa telpas izmantošanas un ētiskiem aizsardzības pasākumiem KDAP misijās un valstu aizsardzības plānošanā, lai sekmētu sadarbspēju un paātrinātu kopīgas operācijas KDAP vai NATO misijās;

Nodošana ES iekšienē

92. aicina Komisiju vienkāršot noteikumus par to, kā ES iekšienē nododamas dronu un pretdronu tehnoloģijas, un nodrošināt sinerģiju starp Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/43/EK

(2009. gada 6. maijs), ar ko vienkāršo noteikumus un nosacījumus ar aizsardzību saistīto ražojumu sūtījumiem Kopienā[15], un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/821 (2021. gada 20. maijs), ar ko izveido Savienības režīmu divējāda lietojuma preču eksporta, starpniecības, tehniskās palīdzības, tranzīta un pārvadājumu kontrolei[16];

93. aicina likvidēt nevajadzīgus birokrātiskus šķēršļus un birokrātiju, kas kavē operatīvo gatavību;

94. uzsver nepieciešamību investīcijas uzbrukuma *UAS* papildināt ar *UAS* apkarošanas sistēmām, elektroniskās aizsardzības pasākumiem un *GNSS* noturību, lai maksimāli samazinātu neaizsargātību pret ienaidnieka izraisītiem traucējumiem un iejaukšanos;

Atbilstība ES izcelsmes kritērijiem

95. aicina repatriēt ražošanu, lai dronu sistēmu ražošanā izvairītos no nesamērīgas atkarības no trešām valstīm, it sevišķi Ķīnas;

96. aicina dalībvalstis, Komisiju un EAA steidzami risināt ES kritisko atkarību no Ķīnas retzemju metāliem, kas ir būtiski aizsardzības industrijai, tostarp dronu un pretdronu spēju ražošanai; uzsver, ka ir jānodrošina alternatīvi un ilgtspējīgi retzemju metālu ieguves un pārstrādes avoti, jāinvestē reciklēšanas un aizstāšanas tehnoloģiju jomas pētniecībā un izstrādē un šīs prioritātes jāiekļauj EAF un EAIP nākotnes programmās, kuru mērķis ir stiprināt Eiropas stratēģiskās rūpniecības noturību;

97. aicina Komisiju nodrošināt, ka visas dronu platformas, ko finansē no Eiropas programmām un/vai finanšu instrumentiem, atbilst attiecīgajiem ES izcelsmes atbilstības kritērijiem attiecībā uz galvenajiem apakškomponentiem, un rīkoties, lai nodrošinātu, ka šādu apakškomponentu piedāvājums ir uzticams un garantēts;

98. turklāt aicina tos pašus kritērijus piemērot apakšuzņēmējiem; uzsver, ka ir svarīgi nodrošināt pilnīgu un tiešu Eiropas kontroli pār cilvēka un mašīnas saskarnēm un citu ar droniem saistīto programmatūru;

99. aicina Komisiju nodrošināt, lai visas ES budžeta finansētās dronu platformas atbilst ES izcelsmes kritērijiem un nav pakļautas trešo valstu ierobežojumiem attiecībā uz produkta projektēšanas noteikšanu, pielāgošanu un attīstību, ietverot likumīgas pilnvaras aizstāt vai izņemt komponentus, uz kuriem attiecas šādi ierobežojumi;

100. aicina paredzēt stimulus ar mērķi nodrošināt, lai visas EAF

---

15 OV L 146, 10.6.2009., 1. lpp.
16 OV L 206, 11.6.2021., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/821/oj.

finansētās dronu platformas atbilstu ES izcelsmes kritērijiem vai būtu ražotas partnervalstīs, piemēram, Ukrainā, Norvēģijā un Apvienotajā Karalistē, jo īpaši attiecībā uz galvenajiem komponentiem;

EAF dotāciju struktūra un piešķiršanas kritēriji

101. iesaka stimulēt EAF dotācijas, lai nodrošinātu, ka:

    1) konkursos piešķir papildu punktus tādiem uzņēmumiem, kas iepērk komponentus no ES;

    2) konkursi ir atvērti atsevišķām trešām valstīm, piemēram, Ukrainai, un trešām valstīm, kurām ar ES ir stratēģiskas partnerības nolīgumi;

    3) notiek personāla informācijas apmaiņa par komponentu iegādi;

102. aicina EAA novērtēt piegādātājus pēc to darbības ietekmes un izmaksu efektivitātes misijas mērķu sasniegšanā, nevis koncentrēties vienīgi uz vienības cenu;

103. mudina dalībvalstis steidzamas operatīvas izmantošanas nolūkā atļaut izmantošanu ar nosacījumiem un eksperimentēšanu ar sistēmām, kas vēl nav pilnībā sertificētas, un veikt reāllaika novērtēšanu kontrolētā vidē;

104. aicina EAIP un citus finanšu instrumentus piešķirt prioritāti tādu reģionālo dronu ražošanas centru finansēšanai, kuriem ir kopīga infrastruktūra un paātrināta regulatīvā apstiprināšana, jo īpaši pirmās līnijas valstīs;

Reģionālie ražošanas centri

C-UAS un reģionālie ražošanas centri

105. aicina dalībvalstis steidzami paātrināt Eiropas dronu un pretdronu līdzekļu izstrādes un ražošanas jaudu paplašināšanu, tostarp izmantojot instrumentu “Rīcība Eiropas drošības labā” *(SAFE)*;

106. aicina Komisiju ierosināt ES tiesību aktu kopumu dronu jomā, kas vērsts uz dronu un pretdronu sistēmām un palīgspējām, un kurā būtu jāiekļauj stratēģija esošo instrumentu izmantošanai, lai stimulētu pētniecību un izstrādi un kritisko piegādes ķēžu lokalizāciju, kā arī regula par dronu izmantošanu civilajā un militārajā kontekstā, kas būtu piemērota pašreizējam apdraudējuma scenārijam; aicina palielināt investīcijas, kas vērstas uz nākamās paaudzes digitālo tehnoloģiju integrēšanu dronu sistēmās un pretdronu aizsardzības sistēmās, lai uzlabotu to noturību, mērogojamību un efektivitāti;

107. aicina visā ES izveidot valstu centrus dronu testēšanai, sertificēšanai

un sadarbspējai;

108. uzsver, ka šādi centri atvieglotu *UAV* un *C-UAS* sistēmu testēšanu un sertificēšanu saskaņā ar ES un NATO standartiem;

109. uzsver, ka ir vajadzīga dronu un *C-UAS* testēšana, ražošana un apmācība, lai stiprinātu ārējās robežas un novērstu hibrīdagresiju;

110. uzsver, ka reģionāli dronu ražošanas centri būtu jāizvieto kopā ar divējāda lietojuma loģistikas mezgliem, kas savienoti ar *TEN-T*, darot iespējamu militāro un civilo dronu aktīvu, rezerves daļu un operatoru netraucētu un integrētu pārvietošanu pāri robežām visā ES saskaņā ar jebkādu turpmāku "dronu mūra" koncepciju;

111. atbalsta apkopes centru izveidi, kas atrastos līdzās NATO struktūrām un būtu apgādāti ar piemērotu tehnisko aprīkojumu, lai nodrošinātu *C-UAS* aktīvu ātru apkopi;

Kvalificēti ražotāji, godīga konkurence un reģionālās ekosistēmas

112. uzsver, ka Eiropas dronu tirgum būtu jāattīstās saskaņā ar godīgas konkurences, inovācijas un kvalificētiem ražotājiem atvērtas piekļuves principiem; norāda, ka pieprasījuma stabilitāte un skaidras ilgtermiņa perspektīvas ir būtiskas Eiropas dronu ražotāju ilgtspējai;

113. uzsver, ka ir svarīgi palielināt vietējo industriālo spēju, lai nodrošinātu Eiropas bezpilota sistēmu nozares konkurētspēju, noturību un ilgtermiņa dzīvotspēju;

114. uzsver, ka ar droniem saistītās inovācijas un ražošanas ieguvumiem vajadzētu būt ģeogrāfiski līdzsvarotiem;

115. aicina izveidot inovācijas koridorus un testēšanas vietas visos Savienības reģionos, lai nodrošinātu piekļuvi finansējumam un stimulētu jaunuzņēmumu, MVU un pētniecības institūtu vietējas ekosistēmas, tādējādi sekmējot Eiropas tehnoloģisko suverenitāti;

116. norāda, ka ar dronu un pretdronu spējām saistītajām darbībām trūkst iedibinātas un iepriekš noteiktas prakses, tādēļ mudina Savienību un tās dalībvalstis to izmantot un jau no paša sākuma nodrošināt, ka šādu spēju plānošana, pētniecība, izstrāde, iepirkšana un pārvaldība aizvien lielākā mērā tiek veikta saskaņā ar Eiropas perspektīvu un ka Savienībā ir piekļuve kritiskām suverēnām tehnoloģijām, kas saistītas ar dronu un pretdronu karadarbību;

117. aicina nodrošināt, ka EAF atbilstības kritēriji tiek pielāgoti, lai nodrošinātu augstāku punktu skaitu kopīgiem iepirkumiem ar vienlīdzīgāku dalībvalstu ģeogrāfisko pārstāvību, nodrošinot, ka izveidotie konsorciji spēj palielināt savu aizsardzības industriālo ražošanu;

Inovācijas, pētniecības un izstrādes klasteri un kritiski svarīgo komponentu ražošana

118. aicina Komisiju pielāgot tās aizsardzības un aizsardzības industrijas politikas instrumentus, lai nodrošinātu, ka tie ir piemēroti atbalsta sniegšanai dronu un pretdronu spēju izstrādei;

119. aicina ar ES finansējumu atbalstīt moderna dronu komponentu ražošanas centra izveidi, it sevišķi reģionos ar spēcīgām inženierijas un IT nozarēm, tādējādi veicinot gan reģionālo attīstību, gan Savienības stratēģisko autonomiju;

120. aicina EAF finansēt starptautiskos pētniecības un izstrādes klasterus, kas nodarbojas ar dronu piedziņu, MI autonomiju un pastiprinātiem vadības un kontroles savienojumiem;

121. uzsver, ka ir svarīgi virzīt stratēģiskas investīcijas uz attiecīgajiem industriālajiem un tehnoloģiju centriem visā ES un atbalstīt izejvielu pārstrādi, pusvadītāju un akumulatoru ražošanu, dronu montāžu un vadības un kontroles integrēšanu, vienlaikus nodrošinot, ka šādas investīcijas stiprina arī plašāku Eiropas aizsardzības industriālo bāzi;

Paātrināta ieviešana

Dronu inovācijas paātrinātāji un eksperimentēšana

122. atzinīgi vērtē EAA uzsākto pirmo Eiropas aizsardzības inovācijas operatīvo eksperimentu *(OPEX)* kampaņu, un aicina EAA to pārveidot par pastāvīgu dronu un *C-UAS* inovācijas paātrinātāju, lai nodrošinātu ātrāku ieviešanu un apstiprinātu atgriezenisko saiti no frontes līnijas, paātrinātu prototipu izstrādi un ātrāku ieviešanu, izmantojot īsa termiņa konkursa uzaicinājumus nolūkā nodrošināt progresu un inovāciju;

Iepirkuma elastība un paātrināta iegāde

123. aicina EAA atļaut līgumus ar nenoteiktu piegādes termiņu un nenoteiktu daudzumu *(IDIQ)*, lai nodrošinātu pamatpiegādes;

124. aicina EAA un citas iepirkumu aģentūras izveidot īpašu *UAS* iegādes sistēmu, lai varētu iepirkt gatavus modernus *UAS*, apejot tradicionālos daudzgadu iegādes procesus un pakalpojumu līgumus;

125. aicina nodrošināt, lai EAF projekti un citas ES kopīgo iepirkumu iniciatīvas aizsardzības jomā par prioritāriem izvirzītu pasūtījumus, kas veicina ātrus iegādes procesus un samazina sarežģījumus iepirkumos;

MVU un netradicionālu piegādātāju iekļaušana

126. mudina attīstīt nacionālo aizsardzības industriju un atbalstīt vietējās

publiskā un privātā sektora partnerības, neietekmējot tehnoloģijai piemērojamās kvalitātes un drošuma un drošības prasības;

127. aicina samazināt šķēršļus netradicionāliem piegādātājiem, atceļot nebūtiskas drošības prasības agrīnas testēšanas un ieviešanas posmā, lai MVU un netradicionāli piegādātāji varētu piedalīties aizsardzības jomas inovācijā;

Kritiski svarīgu dronu komponentu ražošanas rīcības plāns

128. aicina Komisiju kopā ar NATO izstrādāt rīcības plānu kritiski svarīgu dronu komponentu ražošanai, kas nodrošinātu mērķtiecīgas subsīdijas kritiski svarīgiem komponentiem, jo īpaši bezsuku līdzstrāvas motoru, litija akumulatoru, sensoru ražošanas un aditīvās ražošanas nozarēm ES; aicina ES attīstīt un ražot būtiskas un jaunas tehnoloģijas un materiālus, tostarp optiku, komunikācijas moduļus un izvērst aditīvo ražošanu; uzsver, ka ir jānodrošina ES noturība un pašpietiekamība dronu ražošanā, piemērojot stingrus atbilstības kritērijus, lai nodrošinātu piegādes ķēdes noturību un ņemtu vērā ilgtermiņa mērķi panākt stratēģisko autonomiju, izstrādājot vietējas Eiropas dronu tehnoloģijas, kuru pamatā ir ES būtiski komponenti un kuras atbalsta noturīgas piegādes ķēdes;

129. uzsver, ka šādam rīcības plānam ir jānodrošina sadarbība ar Eiropas MVU;

130. uzsver vajadzību plānā iekļaut arī mikroshēmas, augsti attīstītu programmatūru un kibernoturību;

Regulatīvā vide/VSP

Regulējuma vienkāršošana un saskaņošana

131. uzsver nepieciešamību novērst nevajadzīgu regulatīvo un administratīvo slogu, jo īpaši MVU, dronu nozarei un tās piegādātājiem, un izveidot Eiropas dronu suverenitātes indeksu, kas darbotos kā ES mēroga revīzijas instruments ar mērķi novērtēt katras platformas atkarību no ārpus ES iegūtiem komponentiem, un ko varētu izmantot, lai noteiktu finansējuma prioritātes par labu platformām un programmām ar vislielāko dalībvalstīs ražoto komponentu īpatsvaru;

132. aicina paātrināt ES iekšējo licenču izņēmumus, lai atvieglotu iekšējo tirdzniecību, vienlaikus pastiprinot ārējā eksporta kontroli;

133. aicina stiprināt regulatīvo un eksporta kontroles saskaņošanu, veicot šādus pasākumus:

    a. izstrādāt visā ES piemērojamu eksporta licencēšanas sistēmu un veidot Regulas (ES) 2021/821 prasībām atbilstošas komponentu piegādes ķēdes, lai palielinātu Eiropas dronu konkurētspēju

ārvalstīs un vienlaikus ievērotu ES un valstu eksporta noteikumus;

b. saskaņot civilo dronu regulējumu (piemēram, *EASA* standartus) ar militāro iepirkumu vajadzībām, lai tādējādi paātrinātu divējāda lietojuma inovācijas;

Industriālā autonomija, VSP nosacījumi un darbības efektivitāte

134. uzsver, ka līdzekļu piešķiršana dronu un *C-UAS* izstrādei un ražošanai būtu jābalsta tikai uz efektivitātes, drošības, noturības un darbības rādītāju kritērijiem;

135. aicina par prioritāti izvirzīt rezerves daļas, modulāru remontējamību un ātras dzinēja nomaiņas spējas, lai nodrošinātu, ka kaujas apstākļos vienības saglabā spēju darboties; uzsver vajadzību pēc saskaņotas industriālās un piegādes ķēžu politikas, kas Eiropas industrijai nodrošinātu stimulus ražot mērogojamas un viegli remontējamas sistēmas, vienlaikus uzturot atbilstošas kritisko komponentu rezerves; mudina Komisiju un dalībvalstis novērst iepirkuma nepilnības, kas kavē būtiska aizsardzības aprīkojuma savlaicīgu ražošanu un izmantošanu;

Ražošanas drošība un visaptverošs ES regulējums dronu jomā

136. mudina Komisiju un dalībvalstis par prioritāti izvirzīt ES ieroču uzņēmumu un Eiropas aizsardzības industrijas objektu stiprināšanu un aizsardzību, lai mazinātu iespējamos hibrīdos vai tiešos dronu draudus to ražošanas līnijām;

137. aicina Komisiju ierosināt ES tiesību aktu kopumu dronu jomā, kuros galvenā uzmanība būtu pievērsta dronu un pretdronu sistēmām un palīgspējām, ietverot stratēģiju esošo instrumentu izmantošanai, lai stimulētu pētniecību un izstrādi un kritisko piegādes ķēžu lokalizāciju, kā arī regulu par dronu izmantošanu civilajā un militārajā kontekstā, kas būtu piemērota pašreizējam apdraudējumu scenārijam;

138. aicina palielināt investīcijas, kas vērstas uz nākamās paaudzes digitālo tehnoloģiju integrēšanu dronu un pretdronu aizsardzības sistēmās, lai uzlabotu to noturību, mērogojamību un efektivitāti;

139. aicina dalībvalstīs saskaņot spēka lietošanas noteikumus uzbrukuma *UAS* izmantošanai, ietverot eksporta kontroli un tiesiskos regulējumus un nodrošinot pilnīgu atbilstību starptautiskajām humanitārajām tiesībām;

Darba plāns svarīgāko materiālu jomā

140. aicina Komisiju izstrādāt darba plānu nolūkā izveidot kritiski svarīgo komponentu stratēģiskās rezerves un krājumus, tostarp sprāgstvielu,

propelentu, pārklājumu, oglekļa rāmju, elektronikas, motoru, mikroshēmu un citu svarīgu materiālu stratēģiskās rezerves *UAS*, *USV* un *UUV* izstrādei, lai tā samazinātu atkarību no trešām valstīm un palielinātu *EDTIB* noturību;

141. uzsver, ka šo rezervju pārvaldība jākoordinē ar NATO, lai nodrošinātu sadarbspēju un izvairītos no krājumu dublēšanās;

142. uzsver jauno kabeļu vadības tehnoloģiju nozīmi dronu jomā, kas izstrādātas ar mērķi izvairīties no traucējumiem un *EW* pretpasākumiem;

143. aicina Eiropas uzņēmumus ražot šos optiskās šķiedras savienojuma kabeļus ES vai NATO dalībvalstīs, lai izvairītos no nepārredzamām tehnoloģijām un stiprinātu dronu tehnoloģisko komponentu drošību;

ES finansējums – daudzgadu finanšu shēma (DFS), SAFE, ReArm u. c.

Stratēģiskais finansējums un ES finansējums

144. uzsver vajadzību ar pašreizējiem instrumentiem un nākamo DFS nodrošināt ar droniem saistītu aizsardzības inovāciju, prasmju, sertifikācijas standartu un testēšanas un apmācības infrastruktūras ilgtspējīgu attīstību visā Savienībā;

145. aicina izmantot Ukrainas piekļuvi *SAFE* mehānismam un paredzēt investīcijas Ukrainas *UAS* spēju attīstīšanā;

146. aicina ātri pieņemt *Omnibus* aizsardzības tiesību aktu kopumu, ar kuru Komisija iepazīstināja 2025. gada jūnijā un kura mērķis ir samazināt administratīvos un birokrātiskos šķēršļus (piemēram, atļauju izsniegšana) un nepilnības (piemēram, piekļuve finansējumam) aizsardzības uzņēmumiem, organizācijām un dalībvalstīm, tādējādi atvieglojot inovatīvu dronu risinājumu izstrādi un ražošanu;

147. aicina Komisiju izmantot tādas finansēšanas programmas kā *SAFE*, lai uzsvērtu nepieciešamību ES valstīm attīstīt savu dronu industriju, un iesaka dalībvalstīm šai vajadzībai pievērst attiecīgu uzmanību un prioritāti;

Aizsardzības instrumentu un investīciju satvaru saskaņošana

148. uzsver *C-UAS* tehnoloģisko spēju nozīmīgumu; aicina dalībvalstis pienācīgi investēt gan dronu, gan *C-UAS* spējās;

149. atgādina, ka ar droniem saistītas investīcijas būtu jāsaskaņo ar Savienības instrumentiem, kas atbalsta aizsardzības industriālo bāzi, tostarp attiecīgā gadījumā ar Kritisko izejvielu aktu, Eiropas

Mikroshēmu aktu[17], Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformu *(STEP)* un citiem satvariem, lai nodrošinātu, ka divējāda lietojuma inovācijas sniedz jēgpilnu ieguldījumu operatīvajā gatavībā;

150. aicina EAA gaidāmajā ES Spēju attīstības plānā *(CDP)* iekļaut konkrētus dronu spēju mērķus, kurus uzraudzītu ar koordinēto ikgadējo pārskatu par aizsardzību *(CARD)* un atbalstītu ar projektiem pastāvīgās strukturētās sadarbības *(PESCO)* ietvaros;

151. atzinīgi vērtē *SAFE* un Aizsardzības kapitāla mehānisma izmantošanu, lai paplašinātu ražošanu, panāktu piegādes ķēžu drošību un atbalstītu MVU dalību bezpilota sistēmu nozarē;

152. mudina Komisiju pastiprināt EAF vērtēšanas sistēmas stimulus, lai priekšroka tiktu dota starptautiskiem konsorcijiem, kopīgām platformām un augstam ES izcelsmes īpatsvaram; uzsver, ka šādi pasākumi ir svarīgi nolūkā konsolidēt pieprasījumu, veicināt noturību un izvērst Eiropas autonomās dronu spējas; atbalsta suverenitātes indeksa izstrādi, lai novērtētu un stimulētu atkarības mazināšanu no ārpussavienības avotiem visā dronu vērtības ķēdē;

Pārvaldība un subsidiaritāte līdzekļu pārvaldībā

153. aicina Komisiju un dalībvalstis saskaņā ar subsidiaritātes principu iesaistīt vietējās un reģionālās iestādes ES aizsardzības projektu pārvaldībā;

Piegādes ķēžu stiprināšana

Repatriācija un rūpniecības lokalizācija

154. aicina dalībvalstis par prioritāti noteikt kritisko komponentu ražošanas repatriāciju, veicot šādus pasākumus:

    a. ar publiskā un privātā sektora partnerībām līdzfinansēt dalībvalstu ražotnes bezsuku līdzstrāvas motoriem, litija akumulatoriem, pusvadītājiem un elektrooptiskajiem sensoriem;

    b. piedāvāt dalībvalstu atbalstītas subsīdijas un nodokļu atvieglojumus uzņēmumiem, kas vēlas lokalizēt ražošanu ES, un nodrošināt, ka tas tiek koordinēts ES līmenī, lai garantētu maksimālu efektivitāti un mazinātu konkurences traucējumus iekšējā tirgū;

    c. izmantot Eiropas Mikroshēmu aktu, lai stratēģiska pusvadītāju finansējuma piešķiršanā par prioritāti izvirzītu aizsardzības

---

17 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/1781 (2023. gada 13. septembris), ar ko izveido pasākumu sistēmu Eiropas pusvadītāju ekosistēmas stiprināšanai un groza Regulu (ES) 2021/694 (Mikroshēmu akts) (OV L 229, 18.9.2023., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1781/oj).

lietojumus;

155. uzsver vajadzību pēc Savienības mēroga centieniem nodrošināt uzticamu piekļuvi kritiskām izejvielām, piemēram, litijam, retzemju magnētiem un pusvadītājiem, un investēt augstas veiktspējas akumulatoros, sensoros un drošos datu pārraides kanālos;

156. aicina paplašināt kopīgos drošības nolīgumus ar stratēģiskajiem partneriem, lai stiprinātu piegādes ķēžu noturību un savstarpēju piekļuvi stratēģiskām tehnoloģijām;

Diversifikācija un stratēģiskā dublēšana

157. aicina izveidot dublētas un diversificētas piegādes ķēdes, kas:

a. veicina divējādas ieguves stratēģijas būtiskiem dronu komponentiem vairākās ES dalībvalstīs un līdzīgi domājošās partnervalstīs;

b. atbalsta retzemju metālu ieguves un pārstrādes centienus iekšzemē saskaņā ar Kritisko izejvielu aktu, vienlaikus veidojot litija un kobalta, kā arī neodīma magnētu pārstrādes jaudu;

c. izveido kritisku dronu komponentu krājumus ārkārtas situācijām, kas izmantojami ģeopolitisku piegādes traucējumu gadījumā;

d. nodrošina, ka dronu ražošana ES ir decentralizēta, lai ierobežotu piegādes ķēžu riskus un uzlabotu dronu piegādes drošību;

Darbaspēks, standarti un ilgtspējīgas partnerības

158. uzsver, ka ir jāiegulda darbaspēkā un ražošanas infrastruktūrā, veicot šādus pasākumus:

a. standartizēt atvērto arhitektūru un saskarnes, lai nodrošinātu sadarbspēju;

b. noteikt atvērtus modulārus standartus visām ES finansētām dronu sistēmām, lai būtu iespējama dažādu piegādātāju “pievieno un lieto” *(plug-and-play)* komponentu (piemēram, sensoru, radioiekārtu) savstarpēja nomaiņa un veikt koordināciju ar NATO, lai saskaņotu standartus un sadarbspējas vajadzības;

159. atgādina par Grenlandes premjerministra *Jens-Frederik Nielsen* uzrunu Eiropas Parlamentā 2025. gada 8. oktobrī, un uzsver stratēģisko nozīmi, kāda ir ciešākas sadarbības attīstīšanai starp ES un Grenlandi, lai Eiropas uzņēmumi varētu iegūt piekļuvi izejvielām, sadarbojoties ar Grenlandes valdību un pamatojoties uz ilgtspējīgu praksi;

Testēšanas vietas un apmācība Eiropas Savienībā

Testēšanas infrastruktūra un regulējuma vienkāršošana

160. aicina Komisiju un dalībvalstis atzīt, ka ir svarīgi dronus un jaunās tehnoloģijas testēt plašās brīvdabas teritorijās, lai nodrošinātu šādu inovāciju drošumu, lietderību un efektivitāti; mudina Komisiju un dalībvalstis samazināt nevajadzīgu birokrātiju un regulatīvo slogu, vienkāršot testēšanas procedūras un atvieglot jaunu dronu tehnoloģiju ātru ieviešanu un izvērtēšanu;

161. mudina īstenot kopīgas iniciatīvas, lai nodrošināt ātru piekļuvi testēšanas infrastruktūrai, reformējot novecojušus regulatīvos šķēršļus, vai lai testēšanu uzticētu ārpakalpojumu sniedzējiem nolūkā darīt iespējamus izmēģinājumus apstākļos, kas atbilst operatīvajai videi;

162. uzskata, ka noteikumi par *UAS* testēšanas prasībām *EW* apstākļos, tālos lidojumos un nestandarta frekvencēs ir sevišķi izteikts šķērslis, kas kavē kvalitatīvu militāro priekšrocību nodrošināšanu dalībvalstu bruņotajiem spēkiem, un mudina uzlabot savas spējas jau apliecinājušu *UAS* spēju inovatoru piekļuvi, lai nodrošinātu biežu un vieglu piekļuvi testēšanas vietām;

Inovācijas vienības un MI iespējota apmācība

163. mudina dalībvalstis atbalstīt pastāvīgas inovācijas vienības un apmācību visos valstu drošības dienestos, kur komerciālās tehnoloģijas tiek testētas reālās darbības apstākļos un to dara galalietotāji;

164. aicina ES Militāro štābu (ESMŠ) un EAA nodrošināt dalībvalstīs kopīgas apmācības par MI iespējotām *UAS* sistēmām un atbalstīt MI *UAS* sistēmu iepirkumu, lai tās varētu apmācīt un testēt operatīviem apstākļiem atbilstošā vidē un lai tās varētu efektīvi darboties reālās situācijās;

Kopīgi poligoni, integrācija un sadarbspēja

165. mudina dalībvalstis sadarboties ar mērķi kopīgi izveidot NATO inovācijas poligonus, kuros bruņotie spēki un piegādātāji varētu veikt testus visa gada garumā;

166. ierosina izveidot Eiropas mehānismu ar mērķi testēt integrāciju un sadarbspēju starp izraudzītām bezpilota sistēmām un to apkarošanas sistēmām, ietverot kiberdrošības, elektroniskās karadarbības un spēka lietošanas noteikumu *(ROE)* scenārijus, lai rezultātā veiktu ne tikai tehniskus demonstrējumus, bet jau izstrādātu pārbaudītus integrācijas profilus;

167. aicina Komisiju ilgtspējīgu investīciju veicināšanas nolīgumos iekļaut

prasību, ka Eiropas dronu industrijai un dalībvalstīm ir jāizveido *UAS* izstrādei vajadzīgo svarīgāko materiālu un komponentu pietiekamas rezerves;

Sertificēšana

168. aicina EAA izstrādāt daudzvalodu standartizētu operatoru sertifikācijas gaitu visās dalībvalstīs;

169. mudina izstrādāt modulāru sistēmu arhitektūru, lai komponentus (piemēram, kravas daļas, radio un kameras) varētu neatkarīgi atjaunināt bez visas platformas atkārtotas sertifikācijas;

Standartizācija

Tehnoloģiskie standarti, modularitāte un digitālā integrācija

170. aicina EAF savos pētniecības un izstrādes procesos kā standartu visos attīstības modeļos institucionalizēt ātru prototipu izgatavošanu, modulāru dizainu un digitālu vadību un kontroli;

171. aicina Komisiju nodrošināt, ka turpmākie regulējumi ļauj droši un mērogojami integrēt dronus, pievēršot uzmanību kiberdrošībai, drošatteices sistēmām un divējāda lietojuma standartizācijai;

172. mudina attiecībā uz *UAS* pieņemt pieeju "pirmā vietā komerciālie piegādātāji", kas par prioritāti izvirza iegādi tieši no komerciāliem piegādātājiem, lai testētu jaunus ieguves modeļus, kurus vēlāk var attiecināt uz citām spēju jomām;

173. mudina īpaši *UAS* paredzēto finansējumu sasaistīt ar plašām uzdevumu kategorijām, lai nodrošinātu ātru problēmu risināšanu un atbalstītu komerciālas inovācijas;

174. aicina EAA izveidot vienotu digitālo platformu, lai pārvaldītu gala-gala sadarbību ar komerciālo sektoru un nodrošinātu reāllaika komunikāciju, priekšlikumu izsekošanu un progresa uzraudzību;

Sadarbspēja un darbības satvari

175. norāda uz ātras bezpilota sistēmu atklāšanas, identifikācijas un neitralizēšanas spēju kritisko nozīmi un aicina izveidot kopēju ES satvaru par pārrobežu datu apmaiņu, sadarbspējīgu situācijas apzināšanos un kopīgiem mērķu noteikšanas protokoliem, lai novērstu iebrukumus un reaģētu uz tiem; šādai sadarbībai būtu jāietver kopīgi standarti attiecībā uz sensoriem un vadību un kontroli, vajadzības gadījumā koordinēti iepirkumi un mehānismi drošai telemetrijas un incidentu ziņojumu reāllaika apmaiņai, lai būtu iespējama koordinēta rīcība visās dalībvalstīs un sadarbība ar NATO Eiropas dalībvalstīm; uzsver nepieciešamību izveidot ES mēroga sadarbspējas standartu un EAF finansētās programmās paredzēt

atvērtus modulārus standartus *C-UAS* sistēmām, lai nodrošinātu *„plug-and-play”* savietojamību un samazinātu atkarību no viena piegādātāja; norāda, ka ir svarīgi standartizēt I–III klases dronu darbības prasības visā ES, lai būtu iespējami kopīgi iepirkumi un sadarbspēja, kas balstītos uz spēju kategorizāciju, kurā ņem vērā darbības standartus dažādu mērķu droniem, kuros izmanto elektroniskās karadarbības integrāciju un MI palīdzību apdraudējumu noteikšanai;

Regulējuma modernizācija un aviācijas drošība

176. mudina atjaunināt aviācijas tiesisko regulējumu, lai, ņemot vērā dronu un pretdronu infrastruktūras aizvien plašāku izmantošanu, garantētu aviācijas drošību;

Mākslīgais intelekts

Tehnoloģiskais progress un stratēģiskā nozīme

177. aicina Komisiju atzīt un vēl vairāk veicināt jauno tehnoloģiju stratēģisko nozīmi Eiropas dronu industrijai, it sevišķi mākslīgā intelekta jomā; atgādina par operāciju *“Spider Web”* un tehnoloģiju, ko izmanto Ukrainas droni un kas ļauj šīm bezpilota sistēmām autonomi identificēt militārus mērķus un uzbrukt tiem; mudina EAF turpināt atbalstīt un pilnveidot tādas programmas kā *AIR-D-EPE*, lai sekmētu MI balstītu risinājumu pētniecību, testēšanu un ieviešanu dronu autonomai darbībai un navigācijai;

178. turklāt iesaka izstrādāt mērogojamus vadības algoritmus, ar ko testē spieta stratēģijas un sintezē vides;

Darbības attīstība un jauni riski

179. apzinās, ka droni strauji attīstās attiecībā uz MI algoritmu integrāciju lēmumu pieņemšanai reālajā laikā, šķēršļu apiešanai un misiju optimizācijai, kas nodrošina lielāku autonomiju, precizitāti un daudzpusību; atzīst arī, ka, tiklīdz pilnībā autonomi droni tiks izmantoti kaujas laukā, tas ievērojami sarežģīs militāro un civilo ārkārtas situāciju plānotāju darbu visos līmeņos, radot risku, ka vēl vairāk pastiprināsies *UAS* apdraudējumi, piemēram, pilnībā autonomu dronu spieti, triecieni dziļi aizmugurē un mērķtiecīgi uzbrukumi;

Pārvaldība, ētika un starptautiskās tiesības

180. aicina dalībvalstis nodrošināt, lai jaunu karadarbības sistēmu, tostarp dronu ar autonomām spējām, izstrādi un izmantošanu stingri reglamentētu starptautiskās tiesības, tostarp starptautiskās humanitārās tiesības, un princips par cilvēka iesaistīšanos procesā, lai nodrošinātu cilvēka jēgpilnu kontroli pār letālu spēku;

Tiešās enerģijas ieroči

181. aicina par prioritāti noteikt cietvielu akumulatoru izstrādi un ražošanu, kas ir viens no svarīgākajiem elementiem nākamas paaudzes dronu un aizsardzības tehnoloģiju attīstībā;

182. norāda, ka šie akumulatori piedāvā lielāku enerģijas blīvumu, ilgāku darbmūžu un ātrāku uzlādes ātrumu; uzsver, ka to neuzliesmojošie cietvielu elektrolīti lielā mērā uzlabo drošumu un samazina aizdegšanās vai sprādziena risku, tādēļ cietvielu akumulatori ir ļoti svarīgi ES tehnoloģiskās autonomijas un operatīvās noturības stiprināšanā;

183. mudina Komisiju, EAA un EAF par prioritāti izvirzīt tādu progresīvu elektroniskās karadarbības sistēmu un virzītas enerģijas ieroču tehnoloģiju pētniecību un izstrādi, kuru mērķis ir novērst potenciālos hibrīdapdraudējumus un dronu uzbrukumus dalībvalstīm;

184. turklāt aicina sekmēt tādu pretpasākumu tehnoloģiju un aizsardzības pasākumu izstrādi, kas spēj mazināt šādu virzītas enerģijas ieroču ietekmi;

Aditīvā ražošana

185. mudina dalībvalstis turpināt izpētīt zemu izmaksu risinājumus, tostarp aditīvo ražošanu, un aicina EAF pētniecības un izstrādes finansējumu novirzīt *UAS* kaujas galviņu kapacitātes palielināšanai, lai radītu jaunas kaujas galviņas un jaunas ķīmiskas pieejas kaujas galviņām, kas vērstas uz mērķu sasniegšanu ieroču jomā;

Prasmju pilnveidošana

186. atzīst *EUDIS* uzņēmējdarbības paātrināšanas sadaļas lomu dronu un *C-UAS* spēju izstrādes un izvēršanas racionalizēšanā visās dalībvalstīs, izmantojot ātru prototipu izgatavošanu, kopīgu testēšanu un jauno tehnoloģiju paātrinātu sertificēšanu, lai tiktu nodrošināta atbilstība mainīgajām kaujas lauka prasībām;

187. aicina *EUDIS* paplašināt t. s. dzīvo laboratoriju darbību vismaz trīs dalībvalstīs un iesaistot Ukrainu kā asociēto partneri;

188. aicina Komisiju sākt sabiedrības izglītošanas kampaņu par tehnoloģiju atbildīgu izmantošanu aizsardzības un civilās aizsardzības jomā, kā arī par juridiskās atbildības mehānismiem, šādi veicinot leģitimitāti un nodrošinot politisko atbalstu dronu izmantošanas paplašināšanai;

189. aicina visās dalībvalstīs īstenot studentu apmācības programmas, kas saskaņotas ar NATO un EAA, lai atbalstītu izglītību lidojošu dronu jomā, tostarp tehniskās prasmes un inženiertehniskās zināšanas, un veicinātu sabiedrības interesi;

190. mudina dalībvalstis, Ukrainu un Komisiju izstrādāt un īstenot pasākumus, kuru mērķis ir uzlabot prasmes dronu izstrādes un ekspluatācijas jomā, ietverot gan programmatūru, gan aparatūras komponentus, kā arī piesaistīt talantus no citām dziļo tehnoloģiju nozarēm, un atbalstīt tādu elastīgu komandu izveidi, kas spēj gan izstrādāt un ražot, gan sagatavot atbilstošu programmatūru; uzsver, ka šajā procesā būtu jāiekļauj izglītības iniciatīvas zinātnes, tehnoloģiju, inženierzinātņu un matemātikas *(STEM)* jomā, piemēram, dronu būvniecības darbnīcas, tīmekļa semināri un hakatoni, lai apmācītu cilvēkus dronu izgatavošanā un ekspluatēšanā; šajā sakarā atzinīgi vērtē Komisijas jau uzsāktās iniciatīvas, piemēram, *EUDIS* hakatoni un *BraveTech EU*, kuru mērķis ir sekmēt inovatīvu aizsardzības risinājumu izstrādi un veicināt sadarbību starp ieinteresētajām personām;

Paraugprakse un doktrīna

Atturēšanas un aizsardzības pozīcija un 42. panta 7. punkts

191. aicina priekšposteņa dalībvalstis pieņemt stratēģiskus attīstības plānus un investīciju satvarus, kā arī izstrādāt stratēģiskas programmas un projektus, kuru mērķis ir attīstīt un nodrošināt vispusīgas dronu un *C-UAS* spējas to teritorijās, aptverot visu spēju ciklu no pētniecības un izstrādes, testēšanas un sertifikācijas līdz ražošanai, ieviešanai un apmācībai; uzsver, ka šādi centieni būtu attiecīgā gadījumā jāatbalsta ar tādiem ES instrumentiem kā EAF, Eiropas aizsardzības industrijas programma un ES ātrās izvēršanas spējas;

192. uzsver, ka šie pasākumi ir būtiski, lai nodrošinātu atbilstīgu, koordinētu un savlaicīgu reaģēšanu uz mainīgajām hibrīdajām un tradicionālajām drošības problēmām, ar kurām saskaras Eiropa, it sevišķi tās austrumu un dienvidu flangos;

193. aicina visā ES pretdronu spējām piemērot pielāgotu, uz risku balstītu pieeju, kas atzīst dažādās operatīvās vajadzības: norāda, ka austrumu flangam ir vajadzīga aktīvu pretdronu spēju un ofensīvu precīzu triecienu kombinācija, lai novērstu un atturētu no sauszemes veiktus apdraudējumus iebrukuma mēģinājuma gadījumā, savukārt citām valstīm, tostarp Vidusjūras reģionā, var būt nepieciešamas citas prioritāras spējas; mudina Komisiju un dalībvalstis nodrošināt sloga dalīšanu; prasa Komisijai izvērtēt spēju paketes attiecībā pret reģionālajiem draudu profiliem, lai maksimāli palielinātu gan efektivitāti, gan ātrumu, neskarot vispārējo Eiropas sadarbspēju;

194. aicina dalībvalstis būt gatavām aktivizēt LES 42. panta 7. punktu, ja šādas agresīvas darbības ir bruņots uzbrukums vai veicina gatavošanos tūlītējam uzbrukumam;

195. mudina ES un dalībvalstis noteikt operatīvas procedūras un mehānismus gadījumam, ja kāda dalībvalsts aktivizē LES 42. panta

7. punktu;

196. uzsver, ka pēc šādas aktivizēšanas būtu jāiedarbina kopīgs ES reaģēšanas mehānisms, ietverot koordinētus aizsardzības pasākumus, ātru izlūkdatu apmaiņu, savstarpējo palīdzību, kā arī vienotu stratēģisko komunikāciju, lai nodrošinātu atturēšanu, solidaritāti un sabiedrības noturību visā ES;

197. aicina Komisijas priekšsēdētājas vietnieci / Savienības Augsto pārstāvi ārlietās nākt klajā ar konkrētiem plāniem LES 42. panta 7. punkta īstenošanai attiecībā uz savstarpējo palīdzību, tostarp saistībā ar reaģēšanu uz dronu radītiem apdraudējumiem, un tā nodrošinātu solidaritāti ar dalībvalstīm, jo īpaši tām, kuras ģeogrāfiskā stāvokļa dēļ ir tieši pakļautas nenovēršamiem draudiem un problēmām;

198. atbalsta NATO centienus stiprināt Eiropas atturēšanas un aizsardzības pozīcijas gar tās austrumu flangu, tostarp uzsākot operāciju *"Eastern Sentry"* un izstrādājot visaptverošu pasākumu kopumu šīs operācijas ietvaros; mudina atturēšanas centienus īstenot ciešā sadarbībā ar NATO un partnervalstīm un aicina ES nodrošināt, ka neviena ES dalībvalsts netiek izslēgta no ES un NATO *ad-hoc* sadarbības aizsardzības un drošības jomā;

Dronu akadēmija

199. aicina Komisiju, EAA un dalībvalstis izveidot Eiropas aizsardzības dronu akadēmiju, lai apmācītu inženierus, operatorus un tehniķus, kā arī lēmumu pieņēmējus vadības struktūras ietvaros; aicina nodrošināt, lai akadēmija sadarbībā ar nozari un vadošajām tehniskajām augstskolām piedāvātu vienotu kvalifikāciju, profesionālo apmācību un operatoru sertifikāciju; uzsver, ka apmācībā jāiekļauj obligāti moduļi par MI, robotiku, *EW*, spēku aizsardzību un kibernoturību, lai nodrošinātu atbilstību darbības standartiem;

200. aicina pētniecības institūtos, tehniskajās augstskolās un militārajās akadēmijās izveidot specializētas apmācības vienības, lai koordinētu ar droniem saistītas apmācības programmas gan to starpā, gan arī augstskolām un ES un NATO dalībvalstīm, tādējādi nodrošinot paraugprakses apmaiņu un mācību programmu savietojamību, kurās uzmanību pievērš civilās aizsardzības moduļiem un divējāda lietojuma lietojumiem;

Decentralizācija

201. mudina EAA pārraudzībā izveidot ES dronu un pretdronu inovācijas mehānismu, lai nodrošinātu uzbrukuma un aizsardzības spēju nepārtrauktu kopīgu attīstību; uzsver, ka šāda nepārtrauktība uzlabotu Eiropas noturību pret asimetriskiem apdraudējumiem, vienlaikus nodrošinot, ka ētikas, juridiskie un operatīvie standarti attīstās paralēli tehnoloģiskajām inovācijām;

202. uzsver, ka paļaušanās uz lielām, centralizētām ražotnēm palielina neaizsargātību pret stratēģiskiem triecieniem un piegādes traucējumiem; norāda, ka decentralizēti ražošanas modeļi, kādus izmanto Ukrainā, ir apliecinājuši spēju palielināt operatīvo noturību kara laikā, samazinot risku, kas saistīts ar viena kritiska elementa atteici;

203. mudina izstrādāt valstu un ES politiku, ar ko atbalsta kombinētu industriālo pieeju, kas apvieno esošo aizsardzības ražotāju stratēģisko spēju ar elastīgiem, neliela mēroga ražošanas klasteriem, MVU tīkliem un civilo un militāro sadarbību, darot iespējamu ātru vietēju ražošanu, modulāras piegādes ķēdes, ģeogrāfiski izkliedētu apkopi un ātru vietēju remontu, tādējādi papildinot liela mēroga industriālās programmas;

204. uzsver, ka ES finanšu instrumentiem un ar aizsardzību saistītiem finansēšanas mehānismiem, tostarp EAF un EAIP, būtu jāņem vērā šādi decentralizēti un hibrīdi modeļi, kad tiek izstrādāti atbilstības kritēriji un projektu atbalsts, nodrošinot, ka līdztekus rūpnieciskajai jaudai tiek atalgota arī elastība, noturība un mērogojamība;

205. atgādina par Revīzijas palātas secinājumu, ka Komisija nav veikusi rūpīgu vajadzību novērtējumu un nav kvantificējusi infrastruktūras nepilnības pirms izziņoti uzaicinājumi iesniegt priekšlikumus; tādēļ mudina turpmākā nepilnību analīzē Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta ietvaros noteikti iekļaut ar droniem saistītus transporta mezglus un enerģētikas un komunikāciju objektus, lai nodrošinātu, ka divējāda lietojuma infrastruktūra tiek plānota, pamatojoties uz pierādījumiem, nevis *ad-hoc* kritērijiem;

Doktrīnu un kopējā pieprasījuma saskaņošana

206. mudina ātri saskaņot doktrīnu un kopīgi ar Ukrainu aplēst pieprasījumu pēc droniem , lai racionalizētu dronu nozares attīstību un integrāciju;

207. aicina būtiski pastiprināt sadarbību ar Ukrainu aizsardzības jomā, jo īpaši attiecībā uz dronu tehnoloģijām un pretpasākumiem, tostarp stiprinot rūpniecisko sadarbību starp dalībvalstīm un Ukrainu;

208. uzsver, ka iepirkuma procesi ir jāpaātrina un jāvienkāršo, lai nodrošinātu spēju savlaicīgu piegādi, neraugoties uz ārkārtīgi īsajiem tehnoloģiskajiem cikliem bezpilota sistēmu jomā, kam nepieciešama pastāvīga inovācija un pielāgošanās;

209. uzsver, ka sadarbība un pieredzes apmaiņa ar Ukrainu ir būtiska, bet doktrīnu saskaņošanā būtu jāņem vērā atšķirīgā operatīvā realitāte un aizsardzības struktūras katrā dalībvalstī;

Pastāvīgā strukturētā sadarbība (PESCO)

210. aicina izstrādāt ES mēroga dronu spēju ceļvedi *PESCO* ietvaros, lai saskaņotu valstu budžetus un samazinātu dublēšanos;

211. atzinīgi vērtē tādus ES paraugprojektus kā *Eurodrone*, *INTERACT*, sestā viļņa *PESCO* centieni, EAA spieta robotikas demonstrējumi un *U-space* / Eiropas vienotās gaisa telpas gaisa satiksmes pārvaldības sistēmas pētniecības satvari, kas ir Eiropas dronu ekosistēmas nozīmīgi elementi; uzsver to nozīmi nākotnes spēju veidošanā un aicina dalībvalstis paplašināt kopīgu izstrādi, konsolidēt centienus un saskaņot darbību ātrumu ar jauniem apdraudējumiem;

212. norāda, ka EAF (kopējā Eiropas sistēma *JEY-CUAS* un Eiropas *E-CUAS*) un *PESCO (C-UAS)* ietvaros jau ir uzsāktas spēju attīstības sadarbības programmas, kuru mērķis ir atrast efektīvus un izmaksu ziņā lietderīgus *C-UAS* risinājumus;

213. aicina pārskatīt šīs programmas, lai nodrošinātu, ka to mērķi un plānotie rezultāti atbilst dronu karadarbības jaunajai realitātei, it sevišķi saistībā ar pieredzi, kas gūta no kara Ukrainā;

214. uzsver, ka, lai panāktu vēlamos rezultātus, projektiem, kuru mērķis ir izstrādāt modernas *C-UAS* tehnoloģijas, ir jāsaņem pietiekams finansējums visiem posmiem no pētniecības un izstrādes līdz industrializācijai un iepirkumiem;

215. kā mūsdienīgus projektus Eiropas aizsardzības sadarbībā *PESCO* ietvaros atzinīgi vērtē kopēju Eiropas *UAS* platformu izstrādi, piemēram, vidēja augstuma ilgstošas darbības tālvadības gaisa kuģu sistēmu *Eurodrone* vai tādu *UAS* apkarošanai iespējami izmantojamu aprīkojumu kā gaisa spēku elektroniskā uzbrukuma ierīci; mudina izpētīt līdzīgus aizsardzības projektus, piemēram, jūras dronus, pārnēsājamas pretdronu ierīces vai integrētus elektroniskās karadarbības moduļus;

216. pauž nožēlu par bažas raisošo kavēšanos *Eurodrone* projektā;

217. aicina padziļināt sadarbību starp EAA un pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa”, lai veicinātu divējāda lietojuma inovācijas un programmu attīstību;

Krājumu veidošana

218. aicina dalībvalstis veidot nevis pabeigtu sistēmu, bet gan dronu komponentu un kritiski svarīgu izejvielu krājumus, kā arī veidot tuvu priekšējām līnijām izvietotus remonta un atjaunošanas centrus, kas atrastos līdzās NATO noliktavām, lai nodrošinātu pastāvīgu operatīvo gatavību un modernizētu komponentu ātru apriti; mudina Komisiju šos centienus integrēt visaptverošā izejvielu stratēģijā, kas nodrošina piegādes ķēdes, samazinot stratēģisku atkarību no Ķīnas kā nozīmīga izejvielu un minerālu piegādātāja;

219. uzsver, ka kritisku komponentu, piemēram, motoru, akumulatoru un pusvadītāju, piegādes ķēdes traucējumi ir ierobežojuši Eiropas MVU spēju efektīvi veicināt ES aizsardzības industriālās bāzes attīstību; aicina izveidot mehānismu piekļuvei komponentu krājumiem, kas ļautu EAA un dalībvalstu sertificētiem MVU iegūt šādus komponentus no ES stratēģiskajiem krājumiem par sarunu ceļā noteiktām cenām, un atlīdzināt natūrā tad, kad ražošanas apjoms palielināsies; uzstāj, ka šīm rezervēm jābūt pieejamām arī Ukrainai;

220. norāda, ka šāda pieeja ir pilnībā saskaņota ar plāna *"ReArm Europe"* mērķiem un Eiropas Mikroshēmu aktu un nostiprina industriālo gatavību un noturību visā ES;

221. norāda, ka karš Ukrainā ir parādījis, ka bezpilota sistēmu jomā tehnoloģiskie cikli ir ārkārtīgi īsi, tāpēc ir nepieciešama nepārtraukta inovācija un pielāgošanās; uzsver, ka sadarbība un pieredzes apmaiņa ar Ukrainu ir būtiska, bet ka doktrīnu saskaņošanā būtu jāņem vērā atšķirīgā operatīvā realitāte un aizsardzības struktūras katrā dalībvalstī;

222. aicina izstrādāt modulāras sistēmas ar savstarpēji apmaināmiem komponentiem, lai neatpaliktu no straujajiem inovācijas cikliem masveidā ražoto dronu jomā un lai pielāgotos pretgaisa aizsardzības prasību pastāvīgajām izmaiņām intensīvu ārkārtas situāciju kontekstā;

223. tomēr uzsver, ka šādas gatavības un krājumu spējas uzturēšana nozīmē ievērojamas izmaksas industrijai un ka uzņēmumi, visticamāk, nevarēs uzturēt kritisko komponentu krājumus bez skaidrām publisko iestāžu vadlīnijām un bez finansiāla atbalsta; ierosina, ka valsts piegādes drošības aģentūras varētu darboties kā svarīgāko komponentu importētāji un vairumtirgotāji, tādējādi nodrošinot pietiekamus krājumu līmeņus, ļaujot veikt regulāru krājumu rotāciju un mazinot uzņēmumu finansiālo slogu; uzsver, ka šim modelim būtu vajadzīga koordinēta publiskā un privātā sektora partnerība un īpaši finansēšanas mehānismi gan valstu, gan ES līmenī, lai nodrošinātu noturību un piegāžu nepārtrauktību;

224. aizsardzības finansēšanas efektivitātes uzlabošanai aicina ieviest t. s. banku pakalpojumu komplektu, publicējot Eiropas Investīciju bankas/EAF aizdevumu paketes standarta veidnes, tostarp termiņu grafiku, garantijas noteikumus un intelektuālā īpašuma klauzulas, lai mazinātu juridiskās neatbilstības ar dalībvalstu bankām, kas iesaistītas ar aizsardzību saistītu kredītlīniju piešķiršanā;

225. aicina Komisiju ilgtspējīgu investīciju veicināšanas nolīgumos iekļaut pasākumus ar mērķi nodrošināt, ka Eiropas dronu industrija un dalībvalstis nodrošina pietiekamas svarīgāko materiālu un komponentu rezerves, kas ir būtiski svarīgas *UAS* attīstībai;

226. mudina Komisiju integrēt šos centienus visaptverošā izejvielu

stratēģijā, kas nodrošina piegādes ķēdes, samazinot stratēģisko atkarību no Ķīnas, un iesaka dalībvalstīm aizsargāt dronu piegādes drošību, nosakot kritiski svarīgus komponentus un kompetences, kas jāiegūst vietējā līmenī;

Īpašs EAA budžets

227. lai paātrinātu iegādi un ieviešanu, aicina Eiropadomi pilnvarot EAA izveidot īpašu, elastīgu budžetu *UAS* vajadzībām, kas ar elastīgām prasībām un apropriācijām aptvertu visu spēju dzīves ciklu, tostarp pētniecību un izstrādi, prototipu posmu, apmācību, ieviešanu un uzturēšanu;

228. uzskata, ka Eiropas bruņojuma programmu struktūra *(SEAP)* varētu būt lietderīgs instruments *UAS* attīstīšanai, jo tā aptver visu spēju dzīves ciklu, paātrinot attiecīgo spēju iegādi vai ražošanu un to pieejamību;

229. aicina Komisiju, Komisijas priekšsēdētājas vietnieci / Savienības Augsto pārstāvi ārlietās un drošības politikas jautājumos un dalībvalstis sadarbībā ar NATO izveidot īpašas ES finansējuma līnijas ātriem iepirkumiem, apmācībai, uzturēšanai un rezerves daļu nodrošināšanai kaujas *UAS* vienībām;

Atklāšanas sistēmas priekšposteņa valstīs

230. uzskata, ka Krievijas dronu daudzkārtējie iebrukumi vairāku dalībvalstu gaisa telpā parāda, ka ES vairs nav tikai apdraudēta, bet gan tiek provocēta;

231. uzskata, ka iznīcinātāju vai militāro dronu lidošana suverēnā gaisa telpā nav hibrīda rīcība, bet gan apzināts suverenitātes pārkāpums;

232. aicina ES un dalībvalstis attīstīt spēju atturēt, ātri atklāt, identificēt, pārtvert un būt gatavām neitralizēt šādus uzbrukumus;

233. iesaka dalībvalstīm, jo īpaši priekšposteņa valstīm, ievērojami modernizēt vai ieviest jaunas raķešu un dronu palaišanas atklāšanas sistēmas, kas var pārraidīt informāciju visā ES, lai tās darbotos kā vairogs Eiropas daudzslāņu pretgaisa aizsardzības spējās;

234. aicina panākt pilnīgu integrāciju NATO gaisa un kosmosa aizsardzības struktūrās, lai maksimāli palielinātu sadarbspēju;

235. aicina ar Eiropas gaisa aizsardzības iniciatīvu *„Sky Shield” C-UAS* spējas integrēt plašākā Eiropas integrētā pretgaisa un pretraķešu aizsardzības sistēmas *(IAMD)* struktūrā un atbalsta ES mēroga agrīnās brīdināšanas un datu kopīgošanas tīklu, kas atklāšanas telemetriju un palaišanas indikācijas integrē ES un valstu gaisa aizsardzības komandsistēmās;

236. atgādina, ka tikai ar visaptverošu 360 grādu pieeju ES var efektīvi aizsargāt savas robežas;

237. aicina ES mērķtiecīgi līdzfinansēt pretdronu aizsardzības spējas, lai aizsargātu kritisko enerģētikas un transporta infrastruktūru priekšposteņa dalībvalstīs;

238. iesaka dalībvalstīm ieviest pamatlīmeņa un daudzslāņu *C-UAS* aizsardzību kritiskajai infrastruktūrai, piemēram, energosistēmām, transporta mezgliem, telekomunikāciju tīkliem un kosmosa jomas zemes segmentiem, balstoties uz sadarbspējīgām saskarnēm un kopīgām tehniskajām specifikācijām, ar saskaņotu ziņošanu par incidentiem un skaidru civilo un militāro koordināciju, kuras pamatā ir likumīga un no konfliktiem brīva *EW* apmācība un testēšana;

Regulārās apmācības līdzfinansēšana

239. iesaka ar EAA starpniecību un sadarbībā ar Eiropas Drošības un aizsardzības koledžu līdzfinansēt regulāru apmācību un tehniskās lietpratības attīstību visās militārajās akadēmijās un militārajās koledžās, kas atbalsta tehnisko spēju veidošanas blokus, izmantojot kopīgu apmācību, kurā prioritāte tiek piešķirta tādām svarīgām jomām kā cilvēka un spieta saskarnes, spieta intelekta algoritmi, perifērdatošana, droši datu pārraides kanāli, daudzfunkcionālas programmas/platformas, eksperimentu platformu simulācijas MI taktiskai attīstībai un simulācijas, kas optimizē draudu sekvencēšanu un ieroču efektivitāti, nodrošinot, ka šādas darbības tiks saskaņotas ar NATO apmācības standartiem un veicinās Eiropas spēju veidošanas un sadarbspējas kopīgos mērķus, tostarp MI, robotikas un aviokosmiskās tehnoloģiju iekļaušanu, lai uzlabotu konkurētspēju;

Kopīgas C-UAS mācības civilās aizsardzības plānošanā

240. iesaka *C-UAS* integrēt kopīgās mācībās un ES līmeņa civilās aizsardzības plānošanā, īpašu uzmanību pievēršot kritiskajai infrastruktūrai, kas policijai, lidostu dienestiem un enerģētikas nozares operatoriem ļauj piekļūt ES mēroga apmācībai un standartizētām *C-UAS* spējām;

241. mudina stiprināt eksperimentus ražošanas ciklā un iteratīvus lauka izmēģinājumus, lai ātri apstiprinātu jaunas pretdronu tehnoloģijas un darbības koncepcijas;

242. mudina dalībvalstis par prioritāti izvirzīt vadības un kontroles sistēmu integrēšanu neatliekamās palīdzības sniedzēju, civilās aizsardzības un *UAS* aizsardzības doktrīnā, lai nodrošinātu civilās gatavības, patvertņu, agrīnās brīdināšanas un tehnoloģiju integrēšanas maksimālu optimizāciju;

243. uzskata, ka, īstenojot Direktīvu par kritisko vienību noturību[18], būtu jāņem vērā draudi, ko rada dronu nelikumīga izmantošana, un aicina Komisiju izveidot tiesisko regulējumu, kas ļautu valsts drošības iestādēm, tostarp policijai, robežsardzei un citām iekšlietu struktūrām, iegādāties un izmantot *C-UAS* sistēmas; uzsver, ka uz šādu atļauju būtu jāattiecas stingrai pārraudzībai un atbildības noteikumiem, kas salīdzināmi ar tiem, kurus piemēro letāliem ieročiem, nodrošinot civilās infrastruktūras efektīvu aizsardzību un vienlaikus uzturot ES drošuma un drošības standartus;

ES mēroga UAS standartizācija

244. aicina veikt ES mēroga *UAS* standartizāciju, noteikt par obligātu pastāvīgu lidojumderīguma uzturēšanu un noteikt, ka ir nepieciešama atvērtā Zemes monitoringa kiberinfrastruktūra un *EMAR*, vienlaikus pilnībā ievērojot dalībvalstu suverenitāti un nodrošinot, ka šādas prasības nerada nevajadzīgu administratīvo slogu un nekavē inovācijas un MVU izaugsmi;

245. aicina Komisiju, izmantojot ES tirdzniecības instrumentus, uzraudzīt tādu dronu ražotāju skaita pieaugumu, kuri izmanto nepārredzamu datu apstrādes praksi; aicina izstrādāt tiesisko regulējumu, lai nodrošinātu ES ekspluatētajos dronos izmantotās aparatūras un programmatūras tehnoloģiju pilnīgu izsekojamību;

Testēšanas vietu paplašināšana

246. aicina palielināt sertificētu testēšanas vietu skaitu apmācībai par dronu spējām un to integrēšanai, kur rūpniecība un bruņotie spēki varētu ātri kopīgi izstrādāt, testēt un atkārtoti izmēģināt dronu risinājumus ekspluatācijas apstākļos;

247. aicina Komisiju nodrošināt pienācīgu finansējumu šo objektu kapacitātes un infrastruktūras izveidei, lai sasniegtu to optimālo inovācijas potenciālu; mudina iesaistīt MVU un jaunuzņēmumus, lai paātrinātu pētniecību un izstrādi un stiprinātu Eiropas tehnoloģisko pārsvaru;

248. atzīst, ka dronu spēju pakāpeniska integrēšana daudznacionālās vienībās, piemēram, nesenā pretdronu elementa integrēšana NATO paplašinātās klātbūtnes brigādē Latvijā, rāda piemēru bruņoto spēku attīstībai nākotnē; aicina vairāk izmantot esošās sertificētās testēšanas vietas apmācībai un integrācijai; uzsver, ka operatoriem ir vajadzīga piekļuve drošiem testēšanas poligoniem, simulācijas vidēm un reālas šaušanas mācībām, lai apgūtu spietu taktiku, *C-UAS* sistēmas un autonomu mērķa noteikšanu; norāda, ka kopīgi Eiropas

---

18 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2022/2557 (2022. gada 14. decembris) par kritisko vienību noturību un Padomes Direktīvas 2008/114/EK atcelšanu (OV L 333, 27.12.2022., 164. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj).

centri, kas balstītos uz Kanādas vadītā paplašinātās klātbūtnes bataljona operatīvo pieredzi ar droniem austrumu flangā, uzlabotu starpvalstu apmācības iespējas, sadarbspēju, doktrīnu konverģenci un efektivitāti visā ES;

249. mudina Komisiju, apspriežoties ar dalībvalstīm, vienkāršot noteikumus attiecībā uz neapdzīvotām testēšanas zonām, lai varētu veikt testēšanu saskaņā ar vienotiem drošības standartiem; mudina integrēt MI iespējotas simulācijas un reālo apstākļu mācības, lai nodrošinātu tehnoloģiju gatavību un doktrīnas atbilstību;

250. mudina Komisiju pēc vajadzības samazināt administratīvos slogus, lai racionalizētu procedūras saskaņā ar *Omnibus* paketi aizsardzības gatavības jomā;

251. norāda, ka ES izgatavoti droni ir jātestē reālos kara apstākļos, piemēram, Ukrainā;

252. iesaka finansēt un izveidot EAA pārvaldītu “aizsardzības metaversu” simulētām dronu (jūras un gaisa) kaujām, sākot ar daļiņu simulācijām un tad pārejot uz augstas izšķirtspējas vidēm;

253. iesaka izstrādāt un regulāri izvērtēt viedas koordinācijas stratēģijas dronu spietiem, izmantojot simulācijas vidi, ko atbalsta augstas veiktspējas skaitļošana;

254. atzīst, ka dronu spietu testēšanai un sintezēšanai ir vajadzīga augstas veiktspējas skaitļošanas infrastruktūra ar grafikas procesoru kopām un paralēlo apstrādi, un ka mērogojamībai ir nepieciešama mērogojama skaitļošana; tādēļ iesaka finansēt EAA ar mērķi piešķirt prioritāti apmācībai šajā jomā;

255. uzsver nepieciešamību stiprināt civilās un militārās gaisa telpas koordināciju, jo īpaši integrējot dronus *U-space* koridoros saskaņā ar Eiropas vienotās gaisa telpas iniciatīvu; atbalsta tādu kopīgu simulāciju un pārtveršanas mācību paplašināšanu, kurās iesaistīti civilie, tiesībaizsardzības un militārie dalībnieki, lai uzlabotu sagatavotību daudzjomu apdraudējumiem; uzsver, ka šādas mācības būtu obligāti jāveic ik gadu, lai nodrošinātu noturīgu gatavību un sadarbspēju;

Apdraudējumu uzraudzības platforma

256. iesaka izveidot Eiropas hibrīdapdraudējumu uzraudzības platformu bezpilota sistēmām, kuru uzturētu ES Hibrīddraudu analīzes vienība un vienotās izlūkdatu analīzes procedūras ietvaros koordinētu ar ESMŠ;

257. uzsver, ka šai platformai būtu jāsniedz stratēģiski brīdinājumi Padomes Politikas un drošības komitejai, izmantojot militāro informāciju, ko sniedz Padomes Eiropas Savienības Militārā komiteja

un ES Militārās plānošanas un īstenošanas centrs, turklāt tai jābūt savietojamai ar NATO, tā Kopējo kiberaizsardzības izcilības centru un dalībvalstu agrīnās brīdināšanas sistēmām, kā arī jāizmanto to speciālās zināšanas; uzsver, ka ir regulāri jāinformē ieinteresētās personas Parlamentā , lai garantētu pienācīgu pārraudzību un darītu iespējamu uz pierādījumiem balstītu politikas veidošanu;

258. uzsver, ka priekšposteņa ES dalībvalstīm būtu jāizmanto to reģionālās speciālās zināšanas un stratēģiskā atrašanās vieta, lai uzlabotu situācijas apzināšanos un operatīvo efektivitāti;

259. aicina ieviest ES mēroga situācijas apzināšanās līmeņa pasākumus, finansējot integrētu *UAS* izsekošanas un draudu datubāzi, kas veidota pēc NATO *IAMD* sistēmu parauga un paredzēta ar mērķi uzlabot atklāšanu, koordināciju un civilo aizsardzību pāri robežām;

260. aicina dalībvalstis izveidot valsts *C-UAS* operatīvo centru, lai nodrošinātu nepārtrauktu koordināciju un sadarbspējīgu datu apmaiņu starp kompetentajām iestādēm, tostarp civilās aviācijas un aeronavigācijas dienestiem, tiesībaizsardzības, aizsardzības, izlūkošanas, robežapsardzes un krasta apsardzes dienestiem, civilās aizsardzības iestādēm un kritiskās infrastruktūras operatoriem, kā arī ar citām dalībvalstīm, pamatojoties uz kopējām vai atvērtām saskarnēm, saskaņotiem ziņošanas formātiem un stingriem tiesiskajiem un privātuma aizsardzības noteikumiem;

261. atzīst t. s. Dānijas modeli par paraugpraksi, ko dalībvalstīm vajadzētu pārņemt, lai veicinātu modernāko ieroču sistēmu iegādi par zemāko iespējamo cenu, vienlaikus atbalstot Ukrainas ekonomiku un stimulējot ātrāku pētniecību un izstrādi uzņēmumos, kas ir vislabākā pozīcijā inovāciju ieviešanai atbilstīgi reālajai situācijai kaujas laukā;

262. uzsver dalībvalstu iespēju veicināt aizsardzības spēju attīstību ar kopīgiem iepirkumiem un rūpniecisko sadarbību ar Ukrainas uzņēmumiem;

263. mudina ESMŠ un Ukrainas palīdzības fondu *(UAF)* veikt kopīgus *UAS* izmēģinājumus, kas ļautu racionalizēt Eiropas līmeņa integrāciju, kura paredz mērogojamību un sadarbspēju un izmanto Ukrainas stiprās puses attiecībā uz modulāriem, zemu izmaksu risinājumiem, digitālu vietēju vadību un kontroli un prakses virzītām inovācijām;

EW un pretelektroniskās karadarbības spēju kopīga attīstīšana

264. atzīst, ka *EW* pastiprināšanās Ukrainā ir izraisījusi sāncensību par komunikācijas traucējumu *(“barrage jamming”)* spējām, apliecinot nepieciešamību bruņotajiem spēkiem pārvarēt šo problēmu, kopīgi attīstot tādas *EW* spējas, kuras var pārvarēt pretdronu ieročus, frekvenču maiņu, bezsaistes režīmus un citus izvairīšanās manevrus;

Vadības un kontroles sistēmas

265. mudina veikt investīcijas efektīvu, lietderīgu un pret *EW* noturīgu matricveida bezvadu datu pārraides sakaru metožu izveidē, lai nodrošinātu efektīvu vadību un kontroli kaujas laukā, kurā, domājams, būs daudz bezpilota lidaparātu un bezpilota sauszemes transportlīdzekļu, kuru darbībai nepieciešami efektīvi bezvadu dati;

266. aicina Komisiju un EAA par prioritāti izvirzīt *GOVSATCOM* un *IRIS²* programmu integrāciju, lai nodrošinātu uzticamus, drošus un izmaksu ziņā efektīvus satelītsakarus, kas atbalsta ES aizsardzības misijas un dronu vadības un kontroles savienojumus;

267. mudina veikt mērķtiecīgas investīcijas zema latentuma, liela joslas platuma satelītu terminālos un noturīgās sakaru lietderīgajās slodzēs, lai nodrošinātu reāllaika datu nosūtīšanu un aizsardzību pret iejaukšanos, pārtveršanu un traucējumiem;

268. aicina Komisiju un dalībvalstis izstrādāt saskaņotus, sadarbspējīgus C3 standartus, integrējot pilotējamas un bezpilota sistēmas ES un NATO sistēmās;

269. mudina EAF un EAIP atbalstīt vienotu, drošu arhitektūru, kas izmantotu MI un mākoņpakalpojumā bāzētu datu sapludināšanu, lai darītu iespējamas koordinētas, reāllaika daudzplatformu operācijas, vienlaikus nodrošinot cilvēka veiktu pārraudzību un kiberdrošību;

ES un NATO sadarbība pretdronu karadarbībā

ES-NATO dronu izcilības centrs

270. aicina izveidot kopīgu ES-NATO dronu izcilības centru kādā no priekšposteņa valstīm, kur jau darbojas NATO paplašinātā klātbūtne, kur ir aktīvas testēšanas struktūras un aktīvs dronu ražošanas centrs, lai šādi racionalizētu kopīgās mācības un uzlabotu savietojamību visās dalībvalstīs;

271. aicina ES un NATO dronu izcilības centru sadarboties ar *PESCO* militārās mobilitātes projektu un ar Eiropas Gaisa transporta pavēlniecību, lai izstrādātu kopīgus standartus bezpilota sistēmu transportēšanai, degvielas uzpildei un izvēršanai militārās mobilitātes koridoros;

272. uzsver, ka šāda centra darbībā jāīsteno 360 grādu pieeja, jāizvairās no dublēšanās ar esošajām NATO struktūrām un jākoncentrē uzmanība uz Ukrainā gūtās pieredzes ātru pārņemšanu;

273. ierosina līdz 2027. gadam izveidot ES dronu operāciju izcilības centru tīklu, no kuriem katrs specializētos kādā noteiktā jomā (piemēram, kamikadzes droni, dronu spieti, bāzes platformas, taktiskās *UAS*, jūras droni, *C-UAS* sistēmas), apvienojot valstu

speciālās zināšanas un veicot koordināciju ar NATO izcilības centriem un EAA saskaņoto sertifikācijas shēmu;

Ukrainas-NATO-ES zināšanu nodošanas programmas

274. aicina institucionalizēt Ukrainas, NATO un ES zināšanu nodošanas programmas, organizējot personāla rotācijas apmaiņu ar Ukrainas bruņoto spēku personālu un paplašinot kopīgas apmācības programmas ESMŠ un *SHAPE* ES vienības pārraudzībā; iesaka kādā no priekšposteņa valstīm izveidot pastāvīgu, kopīgi finansētu ES, NATO un Ukrainas apmācības un loģistikas centru, lai racionalizētu operatīvo plānošanu, loģistiku un apkopi, galveno uzmanību pievēršot dronu izdzīvotspējai reālos apstākļos un inovācijas pieredzei;

275. aicina ES un NATO sadarboties ar mērķi institucionalizēt Ukrainas kaujas laukos gūto pieredzi un sadarbībā ar Eiropas Drošības un aizsardzības koledžu un ESMŠ integrēt doktrināras un tehnoloģiskas inovācijas mūsdienu kaujas apstākļiem;

276. aicina dalībvalstis apsvērt iespēju iesaistīties apmācības misijās Ukrainā, lai pilnībā apgūtu Ukrainas bruņoto spēku pieredzi un inovatīvās metodes;

277. iesaka šajā sadarbībā ietvert arī operatīvās pieredzes apmaiņu par to, kā dronu vienības integrējamas bruņoto spēku neatkarīgā nozarē, kā to nesen izdarīja Ukraina, izveidojot bezpilota sistēmu spēkus;

278. aicina panākt sinerģiju starp ES sadarbību ar Ukrainu un NATO un Ukrainas aizsardzības inovāciju sadarbības ceļvedi, kas ir nozīmīgs veids ciešākas saiknes radīšanai starp pētniecības iestādēm un aizsardzības industrijām, racionalizējot inovāciju izstrādi un darot iespējamu ātru prototipu izgatavošanu un ar droniem saistītu sistēmu ieviešanu;

279. aicina KDAP operācijās un ES kaujas grupās ik gadu veikt kopīgas dronu doktrīnas integrēšanas mācības, ko koordinātu Militārās plānošanas un īstenošanas centrs un izvērtētu partnerībā ar NATO Apvienoto spēku pavēlniecību un Kopīgo analīzes, apmācības un izglītības centru, lai nodrošinātu doktrīnu saderību un operatīvo reālismu;

280. iesaka starptautiskos testēšanas poligonos organizēt kopīgas ES un NATO mācības par aizsardzību pret dronu spietiem, elektroniskās karadarbības noturību, nedārgiem kinētiskajiem efektoriem un virzītas enerģijas sistēmām, paredzot strukturētu ES novērotāja statusu un ES vadītu iniciatīvu savstarpēju piekļuvi;

281. mudina integrēt *UAS* un *C-UAS* tehnoloģijas ESMŠ struktūrā un dalībvalstu pastāvīgajās militārajās mācībās;

ES un NATO dronu koordinācijas vienība

282. aicina izveidot pastāvīgu ES un NATO dronu koordinācijas vienību, lai novērstu doktrīnas un operatīvās atšķirības starp ES un NATO operācijām, pastāvīgu kopīgu koordinācijas vienību izvietojot ESMŠ, un tās uzdevums būtu saskaņot dronu doktrīnu, prioritāri īstenot spēju integrāciju un veicināt informācijas apmaiņu reālajā laikā starp ES KDAP misijām un NATO operācijām;

Sadarbspējas standartu izstrāde

283. aicina izstrādāt vienotu ES un NATO *UAS* sadarbspējas standartu, kas paredzēts kopīgiem komunikācijas protokoliem, *UAS/C-UAS* klasifikācijas sistēmām un datu kopīgošanas formātiem, un kurš būtu saistošs visām KDAP misijām un sinhronizēts ar NATO *C-UAS* doktrīnu, lai kopīgajās operācijās tiktu nodrošināta netraucēta koordinācija; uzsver ciešas sadarbības starp NATO un ES nozīmi, lai izmantotu abu organizāciju savstarpēji papildinošo lomu Eiropas aizsardzības un atturēšanas stiprināšanā; jo īpaši aicina Komisiju ierosināt juridiski saistošus instrumentus, ar ko nodrošinātu NATO standartu ievērošanu;

284. uzstāj, ka EAF, EAIP un "*ReArm Europe*" finansējumam ir jāpiemēro nosacījums par stingru atbilstību šiem standartiem, lai izvairītos no atkarības no viena piegādātāja un maksimāli palielinātu "*plug-and-play*" savietojamību; mudina ņemt vērā un par atsauces paraugpraksi uzskatīt rezultātus, kas gūti Savienības sagatavošanas darbības aizsardzības pētniecībai 2019. gada projektā "*INTERACT* – bruņoto spēku bezpilota sistēmu sadarbspējas standarti";

285. aicina institucionalizēt dronu integrāciju KDAP misijās, izveidot kopīgus sadarbspējas standartus ar NATO un ieviest daudzslāņu aizsardzības pieeju *UAS* apdraudējumu apkarošanai;

286. iesaka institucionalizēt kopīgu *C-UAS* testēšanu KDAP un NATO iekārtās un inovācijas testēšanas poligonos;

287. aicina ar Eiropas gaisa aizsardzības iniciatīvu *„Sky Shield" C-UAS* spējas integrēt plašākā Eiropas *IAMD* struktūrā;

288. aicina KDAP ieviest koncepciju par tehnoloģiju atbildīgu izmantošanu aizsardzībā, šajā ziņā ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras ieguldījumu un koncentrējot uzmanību uz kaitējuma mazināšanu civiliedzīvotājiem, datu aizsardzību un atbildības mehānismiem;

289. aicina ES un NATO sadarboties NATO Ātrās ieviešanas rīcības plāna īstenošanā, kura mērķis ir paātrināt valstu iepirkumu procesus; aicina dalībvalstis reformēt iepirkumu ciklus, tostarp izstrādāt iespējamos modeļus *UAV* kā pakalpojuma iepirkšanai, kā arī testēšanas protokolus un sertifikācijas sistēmas, lai tā nodrošinātu,

ka militārās inovācijas neatpaliek no apdraudējumu vides; šajā sakarībā atzinīgi vērtē gaidāmo priekšlikumu par ES aizsardzības rūpniecības pārveides ceļvedi;

290. mudina Komisiju un dalībvalstis sasaistīt NATO Ātrās ieviešanas rīcības plāna īstenošanu ar ES militārās mobilitātes infrastruktūras projektiem, nodrošinot, ka jaunās dronu sistēmas var ātri transportēt un integrēt kopīgās operācijās;

***Ad-hoc* stratēģiskās partnerības**

Dronu koalīcija

291. atbalsta ES sadarbību ar Starptautisko Dronu koalīciju, lai iepirkumus kaujas lauka vajadzībām saskaņotu ar EAF mērķiem; aicina Komisiju izpētīt iespējas kopā ar galvenajiem partneriem un sinerģijā ar ES rūpniecības un tehnoloģiju iniciatīvām nodrošināt finansējumu ar droniem saistītas ražošanas veicināšanai;

292. atzīst Dronu koalīcijas pastāvīgo lomu *UAS* standartizācijā, tās būtisko palīdzību Ukrainai un centienus nodrošināt, ka dalībvalstis spēj sekot strauji mainīgajām prasībām kaujas laukā; mudina dalībvalstis šo partnerību izmantot centienos samazināt ilgās iepirkuma, muitošanas, izstrādes un testēšanas prasības nolūkā palīdzēt ātri iegādāties *UAS*;

293. atbalsta ES sadarbību ar Starptautisko Dronu koalīciju un mudina dalībvalstis pievienoties un aktīvi sniegt ieguldījumu koalīcijā, kas turpina iegādāties dronus un atbalstīt inovatīvu attīstību ar mērķi uzlabot Ukrainas spēku spējas kaujas laukā; aicina dalībvalstis kaujas lauka iepirkumu saskaņot ar Dronu koalīcijas mērķiem; aicina Komisiju izpētīt iespējas kopā ar galvenajiem partneriem un sinerģijā ar ES rūpniecības un tehnoloģiju iniciatīvām nodrošināt finansējumu ar droniem saistītas ražošanas veicināšanai un sekmēt industriālo sadarbību;

Sadarbība drošības un aizsardzības partnerības (SDP) jomā

294. aicina izmantot jaunas ES stratēģiskās partnerības un drošības un aizsardzības partnerības nolīgumus, lai izveidotu tādu regulatīvo vidi un iepirkuma procesus, kas ir saskaņoti un integrēti ar pašreizējo Eiropas ekosistēmu, kurā stratēģiskie partneri nodrošina vajadzīgās kritiskās spējas un izejvielas un liek uzsvaru uz kopīgu attīstību tādās jomās kā piedziņa, signālu izlūkošana, *EW*, lāzeru attīstība un misijām kritiski svarīga programmatūra;

295. uzsver, ka Eiropas dronu spēju veidošanā ir svarīgi iesaistīt tās ES kandidātvalstis, kas rīkojas pilnībā atbilstoši ES KDAP;

Jauni divpusēji nolīgumi par droniem

296. iesaka slēgt divpusējus nolīgumus ar ārpussavienības stratēģiskajiem partneriem par drošu kopražošanu un tehnoloģiju nodošanu, izmantojot kopīgas attīstības un kopfinansēšanas modeļus, lai iegūtu piekļuvi pārbaudītām sistēmām un vienlaikus attīstītu ražošanas jaudu;

297. uzsver, ka šajos nolīgumos ir jāiekļauj stingri intelektuālā īpašuma aizsardzības pasākumi un jāaizsargā Eiropas rūpniecības konkurētspēja un tehnoloģiskā suverenitāte, kā arī jānodrošina sadarbspēja ar NATO spēkiem ārpus ES, jo īpaši Rietumeiropas valstīm ārpus ES;

298. aicina Komisiju integrēt ieinteresētās Rietumbalkānu valstis dronu mūra projektā, kā arī padziļināt sadarbību drošības un aizsardzības jomā, ietverot spēju veidošanu, hibrīddraudu novēršanu un kritiskās infrastruktūras aizsardzību;

299. aicina Eiropas Miera mehānisma un citu attiecīgo ES ārējās darbības instrumentu ietvaros par prioritāti noteikt ar droniem saistītu palīdzību, tādējādi ļaujot partnervalstīm efektīvi novērst asimetriskos apdraudējumus un būt labāk sagatavotām pretterorisma operācijām;

300. atzīst nozīmīgos panākumus un pieredzi, ko dronu un jauno tehnoloģu jomā un divējāda lietojuma pētniecībā guvuši līdzīgi domājoši demokrātiskie partneri Indijas un Klusā okeāna reģionā; aicina stiprināt drošības un aizsardzības sadarbību un partnerību ar ES partneriem Indijas un Klusā okeāna reģionā, tostarp Taivānu, it sevišķi dronu tehnoloģiju un attiecīgo industriju jomā; uzsver, ka drošības un noturības nolūkā ir svarīgi veidot drošas piegādes ķēdes bez birokrātijas un saskaņā ar demokrātiskām vērtībām;

301. iesaka izmantot kopīgas attīstības un kopfinansēšanas modeļus ar līdzīgi domājošiem partneriem, kuri nerīkojas pretrunā ES un tās dalībvalstu drošības interesēm, lai iegūtu piekļuvi pārbaudītām sistēmām un vienlaikus veidotu ES ražošanas spēju;

302. aicina Komisiju nodrošināt, lai ES jaunie tirdzniecības vai politiskie nolīgumi ar citām valstīm vai esošo nolīgumu iespējami grozījumi neapdraud piekļuvi dronu izstrādei svarīgām tehnoloģijām un nerada neaizsargātu atkarību;

Sadarbība ar Ukrainu

303. uzsver, ka pašlaik Krievija un Ukraina ir valstis, kurām ir vislielākā pieredze dronu karadarbībā;

304. mudina ES un tās dalībvalstis sadarboties ar Ukrainu visās ar droniem saistītajās iniciatīvās, lai gan paātrinātu dronu attīstību ES, gan palielinātu atbalstu Ukrainai; it sevišķi aicina dalībvalstis apsvērt iespēju iesaistīties apmācības misijās Ukrainā par dronu un pretdronu karadarbību, lai pilnībā apgūtu Ukrainas bruņoto spēku

rīcībā esošo pieredzi un inovatīvās metodes;

305. iesaka institucionalizēt Ukrainas zināšanu koplietošanu, izstrādājot oficiālas apmaiņas programmas starp Ukrainas dronu operatoriem un ES/NATO apmācītājiem, kuras koordinētu NATO Apvienotais analīzes, apmācības un izglītības centrs, NATO Drošības palīdzības centrs Ukrainai un EAA, lai nodrošinātu, ka kaujas laukā pārbaudītas taktikas tiek ātri internalizētas;

306. iesaka izveidot ilgtspējīgu un sistemātisku paraugprakses un apmācību apmaiņu ar Ukrainu, integrējot tās operatīvo un taktisko militāro pieredzi vairākos līmeņos, tostarp stratēģiskās vadības līmenī;

307. aicina iesaistīt Ukrainas ekspertus pārvaldības struktūrās, izmēģinājumu komandās un pilotu apmācības apmaiņas programmās;

308. aicina izveidot pieredzes un koordinācijas datu bāzi, kurā piedalītos Ukraina, lai vāktu kaujas laukā iegūtos datus, publicētu apstiprinātas taktikas un ātri atjauninātu doktrīnas;

309. aicina EAA izveidot biroju Ukrainā, balstoties uz esošo ES Aizsardzības inovācijas biroju, kurā EAA atašejs būtu pilnvarots piedalīties Ukrainas un dalībvalstu darba grupās, lai sekmētu paraugprakses apmaiņu starp Ukrainu un dalībvalstīm;

310. aicina Ukrainu nosūtīt vairāk dronu operatoru uz ES un NATO apmācības skolām un programmām, lai paplašinātu to dalībvalstu skaitu, ar kurām Ukraina var sadarboties;

311. atzīst, ka Ukrainas dronu ražošanu būtiski kavē kapitāla pieejamība, un uzstāj, ka Ukrainas dronu attīstības atbalstam jāizmanto iesaldētie Krievijas aktīvi;

312. mudina Komisiju, dalībvalstis un to aizsardzības industrijas atbalstīt Ukrainas aizsardzības rūpniecību, investēt tajā un sadarboties ar to, lai pēc iespējas efektīvāk izmantotu Ukrainas ražošanas jaudas potenciālu saskaņā ar Dānijas modeli;

313. mudina padziļināt industriālo sadarbību ar Ukrainas dronu ražotājiem, jo tie ir pārbaudīti kaujas apstākļos, ir cenas ziņā pieejami un spējīgi; mudina dalībvalstis un to aizsardzības industrijas veikt papildu investīcijas, izveidot kopuzņēmumus un attīstīt partnerattiecības ar Ukrainu, lai kopīgi attīstītu aizsardzības produktus ES, jo īpaši *UAS* un *C-UAS* jomā;

314. uzsver nepieciešamību izstrādāt ilgtermiņa stratēģiju par to, kā veicināt inovācijas un dronu spēju attīstību pēc kara beigām Ukrainā, jo droni arī turpmāk tiks izmantoti citos globālos konfliktos un šaura uzmanības koncentrēšana tikai uz Eiropu rada risku atpalikt no

notiekošās dronu tehnoloģiju globālās attīstības un evolūcijas;

Normatīvās vides koordinēšana ar stratēģiskajiem partneriem

315. mudina dalībvalstis īstenot tādu regulatīvo vidi un iepirkuma procesus, kas koordinē un integrē pašreizējo Eiropas ekosistēmu ar tādiem stratēģiskajiem partneriem kā Amerikas Savienotās Valstis, Apvienotā Karaliste, Kanāda, Austrālija un Japāna, jo īpaši tur, kur tie nodrošina vajadzīgās kritiskās spējas un izejvielas, uzsverot kopīgu izstrādi piedziņas, *EW* karadarbības, lāzeru un misijām kritiski svarīgas programmatūras jomā;

316. atzīst atšķirības regulatīvajos noteikumos starp dalībvalstīm un trešām valstīm un aicina sadarboties ar citām lielām dronu ražotājvalstīm, lai uzlabotu tiesisko regulējumu saskaņotību un atbalstītu drošāku globālu *UAS* integrāciju;

317. uzsver, ka ar Mikroshēmu aktu izveidoto pusvadītāju ekosistēmu būtu jāatbalsta arī Eiropas dronu koridoru un militārās mobilitātes digitālā pamatstruktūra, darot iespējamu drošu datu apmaiņu, sensoru apvienošanu un MI virzītu satiksmes koordinēšanu gan militārajām, gan civilajām bezpilota sistēmām;

318. aicina analizēt piegādes ķēdes un repatriēt kritiskus komponentus, kas vajadzīgi ilgtermiņa dronu ražošanas spējām;

319. uzsver, ka ir svarīgi uzturēt sadarbību un apmainīties ar tehnisko un operatīvo pieredzi bezpilota sistēmu izstrādē, ražošanā un ekspluatēšanā, tostarp ar partneriem ārpus ES un NATO;

320. uzsver, ka šādai sadarbībai būtu jāietver sadarbība inženieru, mehatronikas speciālistu, IT ekspertu un elektroniskas un optoelektronikas profesionāļu līmenī, lai veicinātu inovāciju, sadarbspēju un tehnoloģisko attīstību plašākā aizsardzības ekosistēmā;

321. aicina panākt lielāku sinerģiju starp Mikroshēmu aktu un ES aizsardzības finansēšanas iniciatīvām, izmantojot Aktā paredzēto iniciatīvu “Mikroshēmas Eiropai” un Eiropas Pusvadītāju padomi, lai veicinātu pusvadītāju ražošanas turpmāku attīstību dalībvalstīs;

Droni un terorisma apkarošanas operācijas ārpus ES

C-UAS integrācija ES terorisma apkarošanas mācībās

322. aicina izveidot modulāru *C-UAS* apmācības programmu pretterorisma vienībām, kas ietvertu dronu atpazīšanu, pārtveršanas metodes un t. s. sarkanās komandas simulācijas;

323. aicina iekļaut *C-UAS* doktrīnu kopīgajās ES terorisma apkarošanas mācībās, ko organizē EAA un *Frontex*; uzsver, ka ir svarīgi dalīties ar

izlūkdatiem ar NATO un stratēģiskiem partneriem, lai prognozētu dronu izmantošanu teroristiskos nolūkos;

324. aicina izmantot dronus ES misijās un *Frontex* operācijās uz robežas, lai uzraudzītu iespējamu teroristu pārvietošanos, kontrabandas un cilvēku tirdzniecības ceļus un migrācijas spiedienam pakļautas zonas; norāda, ka *UAS* nodrošina augstas izšķirtspējas attēlus un ir aprīkoti ar termāliem, multispektrāliem un sintētiskā spektra radaru sensoriem, kas var nodrošināt datu ieguvi arī mākoņainos apstākļos vai tumsā, ļaujot atklāt aizdomīgu kustību vai transportlīdzekļus; norāda, ka konfliktu skartās vai attālās pierobežas zonās droni var nodrošināt pastāvīgas zema riska izlūkošanas, novērošanas un rekognoscēšanas spējas, kas ievērojami pārsniedz pašreizējo pilotējamo vai zemes platformu iespējas, un to dati tieši veicina izlūkošanas informācijas apvienošanu, robežu vadību un kontroli, kā arī ātru lēmumu pieņemšanu;

325. uzsver novērošanas dronu būtisko nozīmi ES robežu drošībā, bet arī brīdina par to, ka droni var potenciāli kļūt par svarīgu un neaizstājamu līdzekli kontrabandas operācijās; mudina dalībvalstis savos noturības plānos integrēt protokolus reaģēšanai ar droniem saistītās situācijās; aicina dronu ekspluatācijas un pārtveršanas apmācībās iesaistīt robežkontroles un tiesībaizsardzības iestāžu darbiniekus;

326. aicina ar EAF starpniecību finansēt *C-UAS* sistēmu kopīgu iepirkumu un pētniecību un izstrādi, prioritāti piešķirot ātri izvēršamiem mobiliem risinājumiem, kas ir piemēroti ātras reaģēšanas pretterorisma operācijām pēc pieprasījuma;

°

° °

327. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Eiropadomei, Padomei, Komisijas priekšsēdētājas vietniecei / Savienības Augstajai pārstāvei ārlietās un drošības politikas jautājumos, Komisijas priekšsēdētājai un kompetentajiem komisāriem, ANO ģenerālsekretāram, NATO ģenerālsekretāram, NATO Parlamentārās asamblejas priekšsēdētājam, ES aģentūrām drošības un aizsardzības jomā, kā arī dalībvalstu valdībām un parlamentiem.